

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Yol qəzası iki məşhurun həyatını qaraltdı
yazısı səh.3-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 17 noyabr 2023-cü il Cümə № 206 (8342) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Sülh müqaviləsində Bakının yeni şərti

Azərbaycan qalib ölkə olduğu üçün şərtləri də o diktə etməlidir - İrəvan iki aydır nə cavab verəcəyini düşünür

yazısı səh.4-də

Paşinyanın Azərbaycanda doğulan nazirləri kimlərdir?

yazısı səh.4-də

ABŞ Ermənistanı təhlükəsizlik zəmanəti veribse, niyə ortada sənəd yoxdur?

yazısı səh.8-də

Kino İttifaqına sədrlik uğrunda mübarizə qızışıb - şanslılar...

yazısı səh.10-də

"Kreml Köçəryanın deputat oğlu üzərindən oyun qurur" iddiası

yazısı səh.11-də

Britaniyanın tənqidi - Azərbaycanda aksiyalar qadağan olunub(mu)

yazısı səh.12-də

İrəvan danışıqlar üçün Moskvaya getməkdən qorxur

yazısı səh.5-də

Pensiyalar nə qədər artacaq?

yazısı səh.2-də

"Hərbi büdcənin artması müharibə hazırlığı deyil" - erməni hiyləsi

yazısı səh.5-də

Hindistanın "bambarabatay"ı

yazısı səh.11-də

Suriyada döyüşən 13 azərbaycanlının məhkəməsi başlayır

yazısı səh.15-də

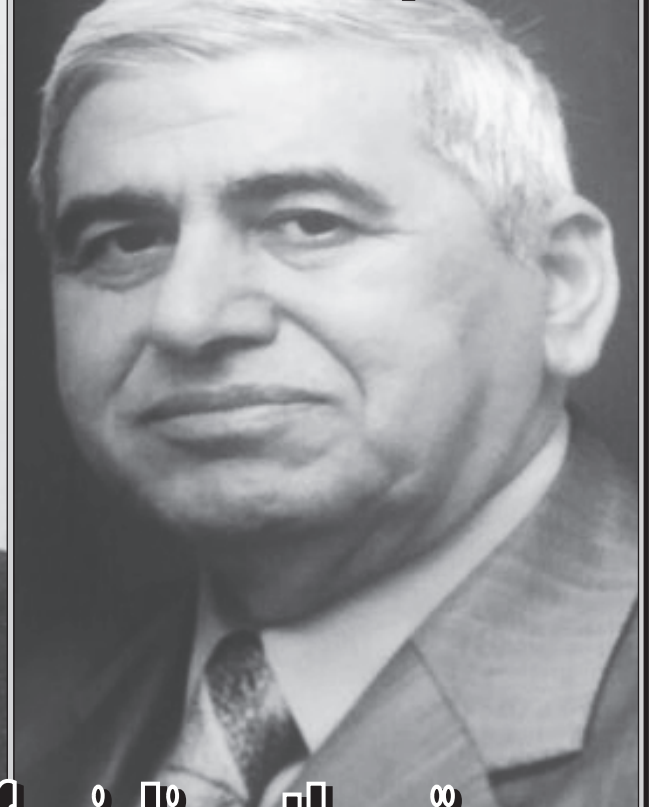
AZƏRBAYCAN SİZİN SENTİNİZƏ VƏ VASİTƏÇİLİYİNİZƏ MÖHTAC DEYİL!

Konqresin Xarici İşlər Komitəsində "Qarabağın gələcəyi" ilə bağlı qərəzli məruzə ABŞ-Azərbaycan münasibətlərinə ciddi xələl gətirdi - Azərbaycan Vaşinqton görüşündən imtina etdi; **deputat:** "Belə çıxır ki, ABŞ Qarabağda terrorçuların mövcud olmasına şərait yaratmağımızı istəyirmiş..." yazısı səh.9-də

Dəyanət Quliyev

Tariyel Əhmədov

İcraçı direktorun sifarişli qətlə görə həbsi - hələ aylar öncə adını yazmışdıq

Öldürülən Tariyel Əhmədovun yaxınları "Yeni Musavat"a sifarişçinin kimliyini açıqlamışdı; Müşfiq Atakişiyev prorektorun ölüm əmrini ona görə veribmiş ki... yazısı səh.6-də

Çingiz Abdullayevlə bağlı yeni qalmaqal

yazısı səh.3-də

Qış sərt keçəcək - Bakı rəhbərliyi "bacararıq" havasında

yazısı səh.13-də

Qafar Çaxmaqlı: "Azərbaycan 1918-1920-ci illərin xəritələrini ortaya qoymalıdır"

yazısı səh.7-də

Hərbi Vətənpərvərlik və Mütəxəssis Hazırlığı Mərkəzi ləğv edildi

Azərbaycan Respublikası Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin tabeliyində "Hərbi Vətənpərvərlik və Mütəxəssis Hazırlığı Mərkəzi" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti ləğv edilib.

Prezident İlham Əliyev bununla bağlı müvafiq fərman imzalayıb.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:
2.1. bu Fərmanın 1-ci hissəsinin icrası ilə əlaqədar üç ay müddətində:

2.1.1. normativ hüquqi aktların təkmilləşdirilməsi ilə bağlı təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

2.1.2. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə uyğun olaraq, "Hərbi Vətənpərvərlik və Mütəxəssis Hazırlığı Mərkəzi" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin əmlakı və digər məsələlərin həlli ilə bağlı tədbirlər görülməsini təmin etsin;

2.2. bu Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti bu Fərmandan irəli gələn məsələlərin həlli üçün zəruri tədbirlər görülməsini təmin etsin.

4. "Azərbaycan Respublikasının Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin tabeliyində "Hərbi Vətənpərvərlik və Mütəxəssis Hazırlığı Mərkəzi" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin yaradılması haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 13 iyul tarixli 681 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012, № 7, maddə 690; 2019, № 5, maddə 817; 2020, № 5, maddə 545; 2022, № 8, maddə 866) 2-ci, 4-cü və 5-ci hissələri ləğv edilsin.

Şuşada inzibati və sosial təyinatlı binalara istilik verildi

Cari ilin 1 noyabr tarixindən Şuşa şəhərində ümumilikdə 20-yə yaxın inzibati və sosial təyinatlı bina istilik və isti su ilə təmin edilir. "Azərstiliktəchizat" ASC-dən verilən məlumata görə, Şuşa şəhərində Cəmiyyətə məxsus gücü 8 110 kVt/saat olan 7 qazanxana tam hazır vəziyyətə gətirilib.

Qeyd olunur ki, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2022-ci il 21 iyun tarixli sərəncamına ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərində 2022-2026-cı illərdə yaşıl enerji zonasının yaradılması üzrə Tədbirlər Planı"na əsasən "Azərstiliktəchizat" ASC-yə tapşırılmış "Optimal istilik və isti su təchizatı sistemlərinin seçilməsi və müvafiq infrastrukturun qurulması ilə bağlı təkliflərin hazırlanaraq təqdim edilməsi" ilə bağlı zəruri işlər aparılır.

Gələn il benzin bahalaşa bilərmə?

Gələn il Azərbaycanda xaricdən idxal olunan benzinin bahalaşacağı gözlənilir. Gələn ilin büdcə layihələrinə görə, neft məhsullarının idxalına tətbiq edilən aksizlər üzrə daxilolmalar 42.9 faiz çox nəzərdə tutulub.

Bəzi yerli ekspertlər hesab edir ki, aksizlər üzrə daxilolmalar artırsa, bu, ölkədə Aİ-95 və Aİ-98 markalı benzinlərin qiymətlərinin yüksələcəyindən xəbər verir. Sonuncu dəfə Aİ-95 və Aİ-98 benzinində bahalaşma 2022-ci ilin iyulunda baş verib. O zaman Aİ-95-in litri 1.6 manatdan 2 manata, Aİ-98 isə 1.9 manatdan 2.3 manata qaldırılıb.

Azərbaycanda Aİ-95 və Aİ-98 istehsal olunmur və ölkəyə idxal edilir. Halbuki rəsmilər artıq illərdir ölkədə bu markalı benzinlərin istehsal olunacağı barədə vədlər verir. Həmin növ yanacaqların Heydər Əliyev adına Neft Emalı Zavodunda istehsal olunması nəzərdə tutulur. Rəsmi məlumata görə, bu məqsədlə zavodda artıq bir

neçə ildir yenidənqurma və modernizasiya işləri aparılır. İşlərin 2023-cü ildə bitəcəyi deyilsə də, hələlik bu barədə heç bir məlumat yoxdur.

Milli Məclisin Energetika və təbii ehtiyatlar komitəsinin sədri Asim Mollazadə "Turan"a açıqlamasında məsələ ilə bağlı bunları deyib: "Azərbaycanda bu benzin emal edilmir və biz onu xaricdən alırıq. Benzini satan ölkələr necə qiymət qoyacaqlar, elə də olacaq. Hər şey benzin satan ölkələrdən asılıdır".

İqtisadçı Zöhrab İsmayıl aksizlərin artırılmasını hökumətin əlavə gəlir mənbəyi axtarırları ilə əlaqələndirir: "Hesablama Palatasının büdcə ilə bağlı rəyində göstərilir ki, hasilatın pay bölgüsü sazışları

üzrə podratçıların mənfəət vergisi azalır. Bunu kompensasiya etmək üçün hökumət əlavə addımlar atır və gəlir mənbəyi axtarır. Onlardan biri də idxal olunan neft məhsullarıdır", - o, "AzadlıqRəyində"na bildirib.

Z.İsmayıl qeyd edir ki, əgər Aİ-95 və Aİ-98-in qiymətləri qalxacaqsa, Aİ-92 də bahalaşacaq: "Ola bilməz ki, Aİ-95 və Aİ-98 benzinini 2.2 və 2.5 manat olsun, amma Aİ-92 markalı benzinin qiyməti 1 manat qalsın. Çox güman ki, bunun da qiyməti qalxacaq. Bu da ölkədə qiymət artımına gətirib çıxaracaq".

Ekspertin fikrincə, Aİ-95 və Aİ-98 markalı benzinlərin qiyməti 10 faizə qədər arta bilər. Aİ-95 və Aİ-98-dən fərqli olaraq Aİ-92-nin qiymətini Tarif Şurası tənzimləyir.

"Turan"ın yazıda səslənən fikirləri Tarif Şurası və SO-CAR-dan münasibəti alması mümkün olmayıb.

Bakıda işləyən jurnalist Laçına köçdü

Yegane Quliyeva

Jurnalist Yegane Quliyeva Laçına köçüb. Bu barədə jurnalistin iş yoldaşı - "Teleqraf.com" saytının redaktoru Qurban Yaqubov bildirib: "Tez-tez, dəfələrlə, bəlkə də hər yerdə eşitdiyimiz bir "tezis" in boş çıxacağını bugünlərdə həyəcanla izləməmək mümkün deyil. Deyirdilər: torpaqlar alınsa da, onlar, yəni məcburi köçkünlər, yəni qarabağlılar, yəni laçınlar, zəngilanlılar, kələbəcərililər, füzulililər, ağdamlılar... geri qayıdan deyillər, qayıtmayacaqlar. Yalanmış. Böyük yalan.

İllərlə Bakıda yaşamış, jurnalistika ilə məşğul olmuş, son illər bizimlə bir yerdə işləyən Yegane Quliyeva sakit-səssiz, dəmək olar ki, heç kəsə xəbər eləmədən Laçına qayıtdı, Bakıda bütün rahatlığını, iş yerini elə Bakıya da təhvil verib Qarabağa döndü..."

Qeyd edək ki, Y.Quliyeva Laçın rayonunda doğulub. 1992-ci ildə Laçın işğal olunandan sonra Bakıda məskunlaşıb. O, Bakı Avrasiya Universitetində Jurnalistika fakültəsində ali təhsil alıb.

Modern.az, Mediaforum.az, Cebhe.info, Fed.az saytlarında və "Cümhuriyyət" qəzeti kimi mətbu orqanlarda çalışıb.

Pensiyalar nə qədər artacaq?

2023-cü ilin ilk 9 ayı üzrə orta aylıq nominal əmək haqqı artımı da elan edildi. Bu müddətdə orta aylıq əmək haqqı 11.2 faiz artıb. Qeyd edək ki, ilk 8 ayda bu göstərici 11.3 faiz idi. Orta aylıq əmək haqqındakı artım faizi növbəti yanvar ayında pensiyaların indeksasiyası zamanı istifadə edilən göstəricidir. Yəni bu il ərzində orta maaş nə qədər artacaqsa, pensiyalarda artım da o qədər olacaq.

Bu sözləri iqtisadçı-alim, deputat Vüqar Bayramov qeyd edib. O bildirib ki, hazırda indeksləşmədə iki göstəricidən (orta aylıq əmək haqqının artım səviyyəsi və inflyasiya göstəricisi) istifadə edilir: "Pensiya məbləği əvvəlki ildə orta aylıq nominal əmək haqqında artım tempinə, pensiya kapitalı isə inflyasiya göstəricisinə indeksasiya olunur. Bu ildən tətbiq olunan vahid indeksasiya sistemi bütün əmək pensiyası alan vətəndaşlarımızın pensiya məbləğlərinin hər il yanvar ayında əvvəlki il üzrə orta aylıq əmək haqqındakı artım faizinə uyğun artırılması nəzərdə tutur. Bu ilin 9 ayındakı tendensiya saxlanacağı halda gələn ilin yanvar ayında pensiyalar təxminən 11 faizə indeksasiya olunacaq. Təbii ki, daha dəqiq rəqəm 2024-cü ilin yanvar ayında elan olunacaq. Bütün hallarda, orta maaşda artım tempi yüksəldikcə pensiyalarda daha çox artımlar müşahidə olunacaq. Bu baxımdan, orta aylıq əmək haqqındakı artım faizi yalnız ölkə iqtisadiyyatında maddəli çalışan işçilər üçün deyil, həmçinin pensiyaçılar üçün də əhəmiyyətlidir".

Qarabağ ermənilərinin ilkin qeydiyyatı aparılır

"Xankəndidə və Qarabağ ərazisində yaşayan erməni sakinlərin ilkin qeydiyyatı həyata keçirilir". Bu barədə Dövlət Miqrasiya Xidmətinin (DMX) rəisi Vüsal Hüseynov jurnalistlərlə görüşdə deyib. Onun sözlərinə görə, məsələ ilə bağlı işlər mərkəzləşdirilmiş qaydada aparılır: "Bununla əlaqədar işlər yekunlaşdıqda ictimaiyyətə məlumat veriləcək".

Çingiz Abdullayev

Kubra Məhərrəmovə

Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin (AYB) Katibliyi qurumunun birinci katibi, xalq yazıçısı Çingiz Abdullayevin ATV-nin “Xəbərin olsun” verilişinin canlı yayımında təhqir olunması ilə bağlı bəyanat yayıb.

Bəyanatda deyilir: “Bu il noyabrın 13-də ATV-nin “Xəbərin olsun” verilişinin canlı yayımında məşhur yazıçımız, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin (AYB) birinci katibi, Xalq yazıçısı Çingiz Abdullayev aparıcı Kubra Məhərrəmovə tərəfindən təhqir olunub. Onun sözlərini təkrar etməyi ayıb sayırıq. Hesab edirik ki, məlum telekanal bununla bağlı açıqlama verməli və aparıcı cəzalandırılmalıdır. Azərbaycan Respublikası Audiovizual Şurası da öz növbəsində bu süljetə münasibət bildirməlidir.

Təəssüflə qeyd edirik ki, uzun illərdir (son illər isə xüsusən) AYB yetkililəri, ölkə ziyalıları sosial şəbəkələrdə təhqirlərə, şantajlara, yersiz hücumlara məruz qalırlar və bu zərərli tendensiya media subyektlərinə də sirayət edir. Belə güman edirik ki, bu adamların arxasında Azərbaycan düşməni qüvvələr dayanır və onların məqsədi ictimai rəyi, şüuru formalaşdırmaq, dövlət və milli maraqları müdafiə edən aydınları gözəndir salmaqdır.

Belə hallar yolverilməkdir və buna yüksək səviyyədə münasibət bildiriləcəyinə ümid edirik”.

Qeyd edək ki, məsələ ilə bağlı bir sıra ictimaiyyət nümayəndələri də öz sərt mövqelərini bildirdilər. Beynəlxalq Türk Müəllifləri Birliyi də bəyanat yayaraq, məsələ ilə bağlı televiziya rəhbərliyinin üzr istəməsinə tələb edib.

“Yeni Müsavat” ATV rəhbərliyinin və aparıcı Kubra Məhərrəmovanın mövqeyini öyrənməyə çalışsa da, müraciətlərimiz cavabsız qaldı.

Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədr müavini, Mətbuat Şurasının sədri Rəşad Məcid bu haqda “Yeni Müsavat”a açıqlamasında dedi ki, xanım aparıcı sosial şəbəkələrdə fəaldır, hətta media təlimlərində iştirak edib:

“Bundan əvvəl də onun sosial şəbəkədə bəzən ifrata varan, vulqarizmə dolu fikirləri ilə rastlaşmışdım. Xanım indi televiziya da canlı efir aparmağa başlayıb, həmkarı da istedadlı yazıçıdır. Sadəcə, televiziya və canlı efirin öz qayda-qanunları var. Sən indi əsərlərini

Rəşad Məcid: “Güman edirəm ki, xanım jurnalist bu hadisədən dərs çıxaracaq və...”

Qulu Məhərrəmli: “İndiyədək görməmişəm ki, efirdə etik qaydaları pozan kimsə cəzalandırılsın”

cilovlaya və yaxud emosiyalarını ələ ala bilməyib, hansısa artıq-əskik ifadələr işlədirsənsə, çalışdığın media subyektinə xələl gətirirsən. Bu, ilk növbədə etik-davranış qaydalarına da ziddir. Efirdə emosional şəkildə Çingiz Abdullayevin əsərlərini nəzərdə tutub, “mən beynimi necə bu zir-zibillə doldurmuşam” demək birbaşa yazıçıya, onun əsərlərinə təhqirdir.

Təbii olaraq bu məsələ ictimaiyyət nümayəndələri tərəfindən çox sərt qarşılandı. Güman edirəm ki, xanım jurnalist bu hadisədən dərs çıxara

caq və gələcəkdə etik davranış qaydalarının pozulmasına, canlı efirdə bu cür təhqirlərə yol verməyəcək”.

Televiziya tənqidçisi, professor Qulu Məhərrəmli isə qeyd edib ki, istər sosial şəbəkə, istərsə də hansısa kütləvi kommunikasiya platformasında müəyyən etik qaydalar, hədlər var ki, onu mütləq gözləmək lazımdır:

“Yeni istər aparıcı, verilişə gələn ekspert, istərsə də adi sosial şəbəkə istifadəçisi həmin etik qaydalara, davranışlara riayət etməlidir. Hər kim olursa-olsun, başqasının ünvanına aşağılayı

cı ifadələr işlədə bilməz. Kiminsə kimənsə xoşu gəlməyə bilər, amma buna görə efir və yaxud platformanı şəxsi münasibət mövqeyinə çevirmək, ondan bu cür istifadə etmək olmaz. Bu cür məsələlərdə televiziya rəhbərləri, işçiləri, prodüserlər xüsusilə çox həssas olmalıdırlar. Bəzən başa düşmək olur, ele emosional dalğa gəlir ki, ona müqavimət göstərmək çətin olur. Amma bununla yanaşı, efir, auditoriya, ictimaiyyət qarşısında olan məsuliyyəti bir anlıq da unutmaq olmaz. Bəzən görürük ki, sosial şəbəkələrdə hansısa yazıçıya, ictimai

yyət nümayəndəsinə qarşı çirkin kampaniya başlayıb. Məsələn, adam təhsil ekspertidir, kifayət qədər bilik daşıyıcısıdır, amma ona savadsız deyirlər. Və yaxud xalq artisti Rəşad Məcidə bağlı aparılan kampaniya hər kəsin yadındadır. Bunlara yol vermək olmaz və qəbul edilməlidir. Biz çalışmalıyıq ki, bütün məsələlərdə etik hədləri gözləyək. O ki qaldı cəza məsələsinə, mən hələ bu günə qədər görməmişəm ki, efirdə etik qaydaları pozan kimsə cəzalandırılsın”.

❑ **Xalidə GƏRAY**
“Yeni Müsavat”

Yol qəzası iki məşhurun həyatını qaratdı - ölənlər tanınmış alim, qəzanı törədən o həkim...

İstanbul Mərmərə Universitetinin müəllimi Arif Acaloğlu konfransda iştirak üçün Bakıya gəlibmiş

Arif Acaloğlu

Noyabrın 15-də 23 radələrində Sabunçu rayonu ərazisində Bakı şəhər sakini Azər Spartak oğlu Maqsudov idarə etdiyi “Mercedes” markalı avtomobillə qəza törədib. Bakı Şəhər Dövlət Yol Polisi İdarəsindən isə bildirilib ki, hadisə 23:30-da Olimpiya Stadionunun yaxınlığında baş verib.

Qəza nəticəsində Türkiyədə yaşayan türkoloq alim, İstanbul Mərmərə Universitetinin müəllimi, Milli Hərəkətçilər Birliyinin başqanı Arif Acaloğlu Bakıda yol qəzasında dünyasını dəyişib. Onu vuran “Mercedes” markalı avtomobili idarə edən şəxs Kliniki Tibbi Mərkəzin (KTM) Toksikologiya şöbəsinin müdürüdür. A.Maqsudov etibarnamə ilə idarə etdiyi 90-DR-808 dövlət qeydiyyat nişanlı “Mercedes” markalı avtomobillə yaşadığı Şağan

Azər Maqsudov

qəsəbəsi istiqamətində hərəkət edərkən yolu sağdan sola keçən 67 yaşlı alimi vurub. Yaralı aldığı xəsarətlərdən yerləşdiyi 3 saylı şəhər Kliniki Xəstəxanasında dünyasını dəyişib.

Hadisədən dərhal sonra A.Maqsudov A.Acaloğlunu Sabunçu Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına aparıb. Həkimlərin səyinə baxmayaraq, onun həyatını xilas etmək

mümkün olmayıb. İstintaq tədbirləri nəticəsində A.Maqsudov spirtli içki qəbul etməsi və narkotik vasitədən istifadə etməsini araşdırmaq üçün narkoloji dispanserə müayinəyə keçirilib. Onun bu kimi maddələrdən istifadə etmədiyi məlum olub.

Faktla bağlı Sabunçu Rayon Polis İdarəsində cinayət işi başlanıb, araşdırma aparılır.

Tibb elmləri namizədi Azər Maqsudov 1961-ci ildə Bakı şəhərində anadan olub. Azərbaycan Tibb Universitetini bitirib.

İnternatura təhsilindən sonra 1989-cu ildən keçmiş Semaşko adına xəstəxana, hazırkı Kliniki Tibbi Mərkəzdə toksikologiya şöbəsində çalışmağa başlayıb.

1998-ci ildə çalışdığı Kliniki Tibbi Mərkəzin Toksikologiya şöbəsinin müdiri vəzifəsinə təyin edilib.

1994-cü ildə toksikologiya sahəsində ilk dəfə olaraq “Hemasorbsiya üsulu ilə qan təmizləmə və opium maddələri ilə zəhərlənmələr” mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək tibb üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi alıb.

Onun rəhbərlik etdiyi toksikologiya şöbəsi kimyəvi zəhərlənmələrin müayinə və müalicəsi ilə məşğul olur.

Şöbəyə hər il 5-6 min arası ambulator müraciətlər olur.

A.Acaloğlu isə 1956-cı ildə Borçalıda anadan olub. Bakı Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini bitirib. 1982-ci ildə Ədəbiyyat İnstitutunun Mifologiya şöbəsində elmi işçi kimi fəaliyyətə başlayıb. O, 1983-1986-cı il

lərdə Tartu Universitetində (Estoniya) Semiologiya üzrə doktorantura təhsili alıb. 1987-1990-cı illərdə folklor kafedrasında ekspert, 1990-cı ildə Bakı Dövlət Universitetində müəllim olub.

O, 1992-1993-cü illərdə Azərbaycan Prezidentinin müşaviri vəzifəsində çalışıb. 1993-cü ilin ortalarında işini tərk edərək Türkiyədə məskunlaşıb. Uzun müddət Bilgi Universitetinin Rus Dili Proqramında, 2008-2019-cu illərdə isə Yeditepe Universitetinin Antropologiya bölməsində müəllim vəzifəsində çalışıb. O, akademik və siyasi araşdırmalarla yanaşı, bir çox televiziya proqramları, müsahibələr və populyar məqalələr hazırlayıb, 30-dan çox tərcümə kitabı nəşr edilib.

Əbülfəz Elçibəyin köməkçisi olmuş Oqtay Qasımov sosial şəbəkədə yazıb ki, İstanbul Mərmərə Universitetinin müəllimi Arif Acaloğlu Milli Elmlər Akademiyasının dəvəti ilə konfransda iştirak üçün Bakıda gəlibmiş.

Qeyd edək ki, mərhum bu gün Maştağada dəfn olunacaq.

❑ **“Yeni Müsavat”**

Sentyabrın 11-də Azərbaycan sülh sazişinin 5-ci düzəliş edilmiş variantını müvafiq izahlı qeydləri ilə birlikdə ikitərəfli kanallar vasitəsilə Ermənistan tərəfinə çatdırıb ki, Ermənistanın cavabının tezliklə təqdim ediləcəyi gözlənilir.

Bunu Prezidentin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev X sosial platformasında bildirib. “Bu ilin sonundakı sülh müqaviləsini imzalamağa hazır olması barədə ictimai bəyanatlarına baxmayaraq, Ermənistan tərəfi sənədin öz variantını təqdim etməyi iki aydan çoxdur ləngidir. Azərbaycan tərəfi dəfələrlə bəyan edib ki, bu, tarixi fürsətdir və xüsusilə Azərbaycanın suverenliyini bərpa etdikdən sonra sülh müqaviləsinin imzalanmasına heç bir maneə yoxdur. Ermənistanın buna nə dərəcədə hazır olması indi ciddi suallar doğurur. Sülh müqaviləsinin mətni nəvə fizikası deyil. Azərbaycanın təklif etdiyi beynəlxalq hüququn əsas prinsiplərinə uyğun olaraq, intensiv ikitərəfli danışıqlar yolu ilə sülh sazişinin mətni daha tez tamamlana bilər. Top indi Ermənistanın meydançasındadır”, - deyərək H.Hacıyev vurğulayıb.

“Azərbaycan son təkliflər

edərkən də bu barədə danışmış. Dövlətimizin başçısı bildirib ki, Azərbaycan hazırda birgə yaşayış və geri qayıtma hüququ ilə əlaqədar aydın və şəffaf proqramı təqdim etsə də, azərbaycanlıların Ermənistanı geri qayıdışı ilə bağlı geri qayıtma hüququnu Ermənistan inkar edir və bununla əlaqədar olaraq hər hansı bir bəxış ortaya qoymayıb.

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı alim Fikrət Yusifov ermənilər üçün hesab gününün gəldiyini qeyd etdi: “Sülh müqaviləsi indi daha çox Ermənistanla lazımdır. Bu ilin sentyabr ayının 20-də Ordumuzun keçirdiyi lokal anti-terror tədbirindən sonra Azərbaycan sülh müqaviləsinin nə vaxt bağlanacağı narahat etmir. Azərbaycan münaqişədən böyük qələbə ilə çıxmış ölkədir və bu səbəbdən qalib ölkə kimi şərtləri də o diktə etməlidir. Bizim irəli sürdüyümüz şərtlər içərisində beynəlxalq hüququn tələblərinə zidd ola biləcək heç bir məqam yoxdur. Azərbaycan Ermənistanı

Sülh müqaviləsində Bakının yeni şərti

Azərbaycan qalib ölkə olduğu üçün şərtləri də o diktə etməlidir - İrəvan iki aydır nə cavab verəcəyini düşünür

qanunidir və onlar tam olaraq beynəlxalq hüququn normaları çərçivəsindədir. Bu səbəbdən də ermənilər bu gün ciddi narahatlıq keçirirlər. Onlar başa düşürlər ki, indi qaçaq heç bir yerləri yoxdur, zaman-zaman Azərbaycan torpaqlarını müxtəlif yollarla yağmalayan bu üzdehəşmələr indi onların geri qaytarılacağına şübhə etmirlər. Elə bu səbəbdən də şokdadırlar, anlama bilmirlər ki, bunu necə edəcəklər. Biz qanuni haqqımızı tələb edirik. Bəs bu yaramaz-

“Yeni Müsavat”a açıqlamasında ilin sonuna qədər tarixi bir şansın yaranmasından söz açdı: “Azərbaycan üç il əvvəl müharibənin başa çatdığını bəyan edib və Ermənistanla sülh əlini uzadıb. Bu, bir daha ölkəmizin Ermənistanla sülh müqaviləsinin imzalanmasında daha maraqlı olduğunu göstərir. Amma Ermənistan müxtəlif bəhanələrlə sülh müqaviləsinin imzalanması ilə bağlı danışıqları manipulyasiya edərək boyun qaçırır. İndi isə Ermənistanın

Paşinyanın Azərbaycanda doğulan nazirləri kimdir?

Baş nazir Nikol Paşinyanın hazırkı komandasında da əslən Azərbaycanın Qarabağ bölgəsindən olan yüksək vəzifəli şəxslər var.

Modern.az-ın məlumatına görə, Paşinyan komandasının qarabağlı üzvlərindən biri Ermənistanın Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryandır. Armen Qriqoryan 1983-cü ildə Azərbaycanın Xocavənd şəhərində anadan olub. 2001-ci ildə Xocavənddəki 2 nömrəli məktəbi bitirərək İrəvan Dövlət Universitetinin Beynəlxalq Münasibətlər fakültəsinə daxil olub. Daha sonra o, Qarabağ separatçılarının qondarma “ordu”sunda hərbi xidmət keçib.

2015-ci ilin aprelindən 2018-ci ilin may ayına qədər Antikorupsiya Mərkəzi Transperesi İnternational ictimai təşkilatında seçkilərlə bağlı proqramların koordinatoru vəzifəsində çalışıb.

2018-ci ilin aprel-may aylarında Ermənistanda “məxməri inqilab”da iştiraka görə həbs edilib. Serj Sərkisyanın istefasından sonra A.Qriqoryan həbsdən azad edilib.

2018-ci ilin may ayından Ermənistan Respublikası Təhlükəsizlik Şurasının katibidir.

Ermənistan Silahlı Qüvvələri Baş Qərargahının reisi, müdafiə nazirinin birinci müavini Edvard Asryan 1977-ci ildə Azərbaycanın Xocavənd rayonunun Azıx kəndində anadan olub. 1994-1999-cu illərdə Xankəndi Dövlət Universitetində təhsil alıb. 2004-2006-cı illərdə Rusiya Federasiyası Silahlı Qüvvələri Akademiyasında hərbi təhsilə yiyələnib. 2021-ci Rusiya Silahlı Qüvvələrinin Hərbi Akademiyasının başqa kurslarını bitirib.

E.Asryan 1994-cü ildən Ermənistan Silahlı Qüvvələrində müxtəlif rəhbər vəzifələrdə çalışıb. 2019-cu ildə Ermənistan Silahlı Qüvvələri Baş Qərargahının Baş Əməliyyat İdarəsinin reisi təyin olunub. Edvard Asryan general-leytenantdır. 2022-ci ildə Ermənistan Prezidentinin fərmanı ilə Edvard Asryan beş il müddətinə Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargahının reisi təyin edilib.

paketində 1988-ci ildə Qərbi Azərbaycandan deportasiya olunan şəxslərin geri qaytarılmasının sülh müqaviləsində təsbit olunmasını tələb kimi qoyub”. Teleqraf.com xəbər verir ki, bunu jurnalist, siyasi şərhçi Aşef Quliyev deyib.

“Azərbaycan hesab edir ki, Qərbi Azərbaycandan deportasiya olunanların geri qaytarılması regionda davamlı sülhün təminatı ola bilər. Ermənistan isə bu şərti qəbul etmək istəmir. Hazırkı durumda bu şərtin qəbul edilməməsi, paralel olaraq, Azərbaycanın Qarabağı könüllü tərk edən ermənilərin geri qayıtmaları ilə bağlı çağırışları Ermənistanı pat durumuna salıb. Məhz buna görə də Azərbaycanın təkliflərinə cavab verməkdə çətinlik çəkirlər. Bakının bu tələbi İrəvanda şok effekti yaradıb”, - deyərək şərhçi bildirib.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyev ATƏT Parlament Assambleyasının Prezidenti Pia Kaumanı qəbul

tanın ərazi bütövlüyünü tanıyır. Lakin bura tanımayan Ermənistanın iddia etdiyi xəritələrlə müəyyən olunan ərazilər deyil, hüquqi əsaslara söykənən və gerçəkliyi tam ortaya qoya biləcək xəritələrlə müəyyən ediləcək ərazilər daxil olacaq.

Azərbaycan bu gün bütün dünyada 1918-1920-ci illərdə qurulub fəaliyyət göstərmiş Xalq Cümhuriyyətinin varisi kimi tanınır və qəbul edilir. Bunun belə olduğunu kim mübahisələndirə bilər ki? Varisi olduğumuz dövlətin əraziləri hansı ölçülərdə olub? Uzun illər ərzində bu ölçülərin dəyişdirilməsi hansı əsaslarla baş verib? Bir tək Mehri dəhlizi Ermənistanla verildikdən onun eni 10 kilometr olsa da, nədən indi onun eni 46 km-ə çatır? Bu necə və hansı əsaslarla baş verib? Azərbaycanın torpaqları nədən bu şəkildə yağmalanıb? Suallar çoxdur. Və indi Qalib Azərbaycan bütün bu suallara cavab istəyir. Azərbaycanın tələbləri tam

lar özgə evinə girib, sonradan ev sahibinə quyu qazaraq onu evindən çıxaranda hesab gününün gələcəyini düşünürdülər? İndi hesab günü gəlib. Qarabağı tərk edib rədd oldular. İndi on illər boyu haqqımıza girib zəli kimi qarış-qarış sorub aldıkları torpaqları, sərhədləri dəqiq müəyyənləşdirən xəritələr əsasında birdən və tam şəkildə geri qaytarmalı olacaqlar. Bu da son olmayacaq. Ermənistan vaxtilə ata-baba torpaqlarından qovulmuş azərbaycanlıların indiki Ermənistan ərazilərinə qayıtmasına şərait yaratmalı və onların təhlükəsizliyini təminat verməlidir. Ömrü boyu türkən qapazı altında yaşamış bu həşəratlar, nəhayət, anlayacaqlar ki, türkən yaxınlığında yaşayıb ondan bir çox imtiyazlar əldə etmək mümkün olsa da, türkdən torpaq almaq mümkün deyil. Çünki türk gələndə öz torpaqlarını qanla suvarıb qoruya bilən bir millətdir...”

Deputat Azər Badamov

bəhanə gətirdiyi səbəblər aradan qalxıb və sülh müqaviləsinin imzalanması üçün əsaslı bir maneə yoxdur. Ona görə də Azərbaycan danışıqlarının 5-ci raundunda sülh müqaviləsi ilə şərtlərini mövcud kanallardan istifadə etməklə ikitərəfli formada 5 sentyabrda Ermənistanla verib və cavabını gözləyir. Ermənistan isə Azərbaycanın təklifinə cavab vermək əvəzinə, Qərbin çətinliklərini altına keçərək danışıqların aparılması üçün Qranada və Brüsseldə görüşməyə çalışır. Paşinyan çalışır ki, Qərb platformalarında sülh müqaviləsinin imzalanması ilə bağlı danışıqlarda prosesi öz istəklərinə uyğun tənzimləsin. Amma bizim niyyətimiz təmiz və açıqdır. Ona görə də danışıqların aparılması üçün Qərbdə yox, məsələyə neytral münasibət bildirilən digər bir platformada danışıqlara davam edilsin. Çünki Fransanın dəstəyi ilə Ermənistanın silahlandırılmasına başlanılıb. Əgər Qərb

danışıqlar aparılan tərəflərdən birini silahlandırır və ona üstünlük qazandıрмаğa çalışsın, orada hansı sülh danışıqlarından söhbət gedə bilər? Təbii ki, bu özü-özünü aldatmaqdır. Azərbaycan ərazi bütövlüyünü təmin edib və bundan sonra sülh müqaviləsinin imzalanmasına hazırdır. Müzakirə mövzularında qaçınlarımızın Ermənistanla qayıtması və anklavların geri qaytarılması məsələləri əks olunmalıdır. Çünki biz davamlı sülhdən danışırıqsa, gələcəkdə bu sülhə təhlükə yara da biləcək hər hansı bir məsələ qalmamalıdır. Ona görə də

tərəflər ikitərəfli danışıqların aparılması üçün neytral bir platformanın seçilməsi ilə bağlı razılığa gəlməli və Azərbaycan tərəfindən beynəlxalq hüquq prinsiplərinə uyğun olaraq təklif edilən sülh müqaviləsinin mətni intensiv ikitərəfli danışıqlar hesabına tez bir zamanda yekunlaşdırılmalıdır. Beləliklə, bu tarixi məsələni ilin sonuna qədər yekunlaşdırmaq şansı yaranıb. Ermənistan bu fürsəti dəyərləndirəcəyi təqdirdə sülh müqaviləsi qısa zaman kəsiyində imzana bilər”.

□ **Cavanşir ABBASLI**
“Yeni Müsavat”

Sülh sazişini yekunlaşdırmaq üçün bu formatda danışıqları davam etdirməyə və mümkünə, ilin sonuna qədər sülh sazişi imzalamağa hazırıq. “Yeni Müsavat”ın xəbərinə görə, bunu Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryan Azərbaycanla sülh danışıqları barədə danışarkən deyib.

O deyib ki, Ermənistan-Azərbaycan danışıqları tezliklə Brüssel və ya Vaşinqtonda baş tuta bilər. Qriqoryan əlavə edib ki, ABŞ dövlət katibinin xüsusi nümayəndəsi Lui Bononun regiona səfərinin məqsədlərindən biri də Vaşinqtonda görüş təşkil etməkdir. İrəvan rəsmilərinin niyə hələ də Moskvaya getməsi ilə bağlı sualı cavablandıraraq Qriqoryan “biz vacib hesab etdiyimiz, hazırda fərsət gördüyümüz və aydın təkliflər aldığımız yerə gedirik” deyib.

Yada salaq ki, xarici işlər nazirləri sonuncu dəfə iyulun sonunda Vaşinqtonda üç günlük danışıqlar aparıblar. Onların oktyabr ayında regi-

Bakı görüş yeri ilə bağlı Ermənistanın nazi ilə oynamayacağı

İrəvan danışıqlar üçün Moskvaya getməkdən qorxur; Qərb paytaxtlarını isə ona görə istəyirlər ki...

Tiflis variantında, nə də İlham Əliyevlə təkbətək görüşdə maraqlıdır.

Paşinyan danışıqlar platformasında Fransa kimi bir gücün olmasını, Azərbaycanla təzyiq göstərməsini arzulayır. Paşinyan yanlış olaraq inanmaq istəyir ki, Fransa başda olmaqla, Al Azərbaycana təzyiqlər, sanksiya təhdidləri etməklə vəziyyəti Ermənistanın xeyrinə dəyişə bilər. O səbəbdən Azərbayca-

arasında birbaşa danışıqlar alternativ ola bilər. Hər hansı digər platformalar öz xidmətlərini təklif edən həmin ölkələrin Azərbaycana deyil, həqiqətə, haqlı mövqeyə və beynəlxalq hüquqa münasibəti nəzərə alınmaqla tərəfimizdən təhlil ediləcək”, - Prezident İlham Əliyev qeyd edib.

İrəvanın Moskvanın vasitçiliyindən imtinası öz işidir, amma bu o demək deyil ki,

Ermənistan qərbyönümlü oriyentasiyasına sadıq qalsa, ölkə daxilində xaos vəziyyətin yaradılması üçün düymələr bərk sıxılacaq. Bu ssenari üzrə ciddilik əmsalını zaman göstərəcək, lakin artıq Rusiya üçün də, Ermənistan üçün də ox yaydan çıxmış vəziyyətdədir”.

Təhlilçi Asif Nərimanlının sözlərinə görə, Paşinyan Paris Sülh Forumunda çıxışı zamanı Azərbaycan-

Rusiya Ermənistanın cəzasını nə vaxt kəsəcək?

Son vaxtlar Ermənistanın açıq şəkildə anti-Rusiya siyasəti yürütməsi Krem tərəfindən ciddi şəkildə tənqid olunmaqdadır. Maraqlıdır, bəs Rusiya Ermənistanı cəzalandırmaq, ona öz yerini göstərmək üçün hansısa addımlar ata bilərmi?

Moderator.az-a açıqlama verən politoloq İlqar Vəlizadə bu ehtimalın tamamilə mümkün olduğunu qeyd edib:

“Rusiyanın Ermənistana qarşı cəza xarakterli müəyyən addımlar atması mümkündür. Həzrət Rusiyanın başı əsasən Ukrayna məsələsinə qarışıb. Ancaq mümkündür ki, buna baxmayaraq, Moskva Ermənistanın anti-Rusiya addımlarına cavab olaraq bəzi adekvat addımlar atsın. Ola bilsin ki, Rusiya Ermənistandakı hərbi birləşmələrini gücləndirsin. Ya da başqa şəkildə öz narazılığını ortaya qoysun. Ancaq istənilən halda bu ehtimal kifayət qədər yüksəkdir”.

“Hərbi büdcənin artması müharibə hazırlığı deyil” - erməni hiyləsi

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Ermənistanın hərbi büdcəsinin artımından danışır. O bildirir ki, gələn il müdafiə xərclərinin 2018-ci ilə nisbətən iki dəfə artacağı müharibəyə deyil, sülhə hazırlıq deməkdir.

“Vətəndaşların təhlükəsizliyi sülhün ən mühüm təminatıdır. Əminəm ki, qonşu ölkələr də başa düşürlər ki, İrəvan heç kimə hücum etmək fikrində deyil. İstənilən suveren dövlətin öz ordusunu gücləndirmək nəinki hüququ, həm də öhdəliyi var”, - Paşinyan belə deyib.

Paşinyan onu da deyib ki, hakimiyyət sülh prosesini və diplomatik işi gücləndirmək niyyətindədir. “Nazirlər Kabineti sülh müqaviləsi imzalamağa hazırdır. Sənədin əsas prinsipləri tərəflər tərəfindən razılaşdırılıb”, - o əlavə edib.

Ermənistan parlamentinin spikeri Alen Simonyan da İrəvanla Bakı arasında bu ilin sonuna qədər sülh müqaviləsinin imzalanmasını mümkün sayır.

Spiker Qarabağdan köçənlərin məsələlərinin Ermənistan rəhbərliyi tərəfindən həll edilməli olduğunu düşünür. O deyib ki, hansısa qurumların formalaşdırılması cəhdlərini birbaşa təhdid və Ermənistanın təhlükəsizliyinə zərbə hesab edir və həmkarlarını da eyni mövqedən çıxış etməyə çağırır.

onal “3+3” platforması çərçivəsində qeyri-rəsmi əlaqəsi olub.

Moskvadan həm liderlərin, həm də xarici işlər nazirlərinin görüşünün təşkili ilə bağlı təkliflər irəli sürülüb, lakin son dövrlərdə Ermənistanla Rusiya arasında açıq-aşkar gərgin münasibətlər fonunda İrəvandan cavab gəlməyib.

İrəvan rəsmiləri deyirlər ki, bu ilin iyun ayının sonundan bəri Rusiyanın sülh müqaviləsi ilə bağlı yeni ideyası yoxdur.

Ermənistan və Azərbaycan liderlərinin əvvəl Qranada da, oktyabrın sonunda isə Brüsseldə keçirilməsi planlaşdırılan görüşü Fransanın “burnunu soxması” nəticəsində baş tutmamışdı. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev son olaraq Tiflisin vasitçiliyini təklif edib. Ermənistanın baş naziri Paşinyan isə nə

nin təklif etdiyi ikitərəfli danışıqlara, bu olmasa, tərəfsiz bir ölkənin vasitçiliyi ilə, məsələn, Gürcüstanla müzakirələrin aparılmasına razılıq vermir.

Yeri gəlmişkən, İrəvanın Rusiya vasitçiliyinə qarşı olması ötən ilin dekabrında Moskvada keçirilməsi nəzərdə tutulan üçtərəfli görüşü Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanın qatılmaması da təsdiqləyirdi.

Prezident İlham Əliyev isə oktyabrın 11-də MDB-yə üzv dövlətlərin təhlükəsizlik və xüsusi xidmət orqanları rəhbərləri Şurasının 53-cü iclasının iştirakçılarını qəbul edərkən Ermənistanın Rusiya vasitçiliyinə qarşı olduğunu qeyd etmişdi. “Erməni tərəfinin Rusiya Federasiyasının vasitçiliyindən imtina edəcəyi təqdirdə, düşüncəm ki, Azərbaycanla Ermənistanın xarici işlər nazirləri

Azərbaycan Ermənistanın könlü xoş olsun deyə onun arzuladığı yerdə görüşəcək. Prezidentdən yuxarıda xatırladığımız sitat da belə düşünməyə əsas verir.

Siyasi şərhçi Aqşin Kərimov sülh danışıqlarının niyə Moskvada olmamasını Rusiya-Ermənistan əlaqələri ilə izah edir: “Cənubi Qafqaz global siyasi qarşıdurmaların qaynar nöqtələrindən birinə çevrilmək ərəfəsindədir. Özü də belə barıt çəlləyini odlamaq missiyasında Ermənistanın “piyada” kimi təmsilçiliyi artır. Baş nazir Nikol Paşinyan Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının Minskə keçiriləcək sessiyasında iştirakdan imtina edir, paralel olaraq Rusiyanın ölkəsindəki hərbi bazasından tutmuş digər siyasi vektorlarına qarşı genişmiqyaslı kampaniyaya start verir. İndi proqnoz doğru ki,

la sülh üçün məlum 3 prinsipi - ərəzi bütövlüyü, sərhədin Almatı Bəyannaməsinə uyğun delimitasiyası və kommunikasiyanın açılmasında yurisdiksiya çərçivəsində açılmasını (bununla dəhliz məntiqini arxa plana keçirir) - yenidən təkrarlayıb: “Və əlavə edib ki, indi ən vacib nüans Bakının Brüsseldə artıq razılaşdırılmış və Mişelin bəyanatlarında yer alan məsələləri bir daha təsdiq edib-etməyəcəyidir. Nikol bununla yenidən planlaşdırılan Brüssel görüşündən öncə Bakını dilemma qarşısında qoymağa çalışır: Azərbaycan görüşə getməsə, “sülh sazişində maraqlı olmayan tərəf” kimi təqdim ediləcək; görüşdə iştirak etsə, İrəvanın dediyi üç prinsipi yenidən təsdiq etməlidir”. **Eksperlin fikrincə, hərçənd rəsmi Bakı üçün Brüssel formatı müharibədən son-**

ra Qərb cəbhəsində Minsk Qrupunun “dirildilməsinə” qarşı alternativ xarakter daşıyırdı və xüsusilə Qarabağa (ermənilərin yaşadığı ərazilər) görə lazım idi: “Qarabağ məsələsi tamamilə həll ediləndən sonra sərhədin necə delimitasiyası edilməsi və kommunikasiyanın hansı prinsiplə açılması məsələsində Qərb masası maraqlarımıza tam cavab vermir. Bundan sonra məsələlərin regional müstəvidə həlli prinsipi ön plandadır”.

Siyasi icmalçı Məhəmməd Əsədullazadə isə hesab edir ki, ABŞ və Avropa İttifaqı Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin bağlanmasında maraqlı deyil: “Fransanın təlimatı ilə Avropa İttifaqının Prezidenti Şarl Mişel, xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə komissarı Cozef Borrel Azərbaycana qarşı Ermənistanın avantürist siyasətini dəstəkləmək kursu götürüblər. Bu ritorika ilə Avropa İttifaqının Ermənistanla Azərbaycan arasında vasitçilik missiyasını praktiki şəkildə davam etdirməsi mümkün

deyil. Əgər Brüssel əvvəlki kursunu davam etdirsəydi, iki ölkə arasında sülh müqaviləsinin bağlanması yekunlaşa bilərdi. Avropa İttifaqı və ABŞ isə hesab edir ki, Ermənistanla siyasi dəstək verməklə, Azərbaycana təzyiq siyasəti ilə Cənubi Qafqazda geosiyasi mövqelərini möhkəmləndirəcək”.

Eksperlin qənaətinə görə, əslində ABŞ və Al sülh müqaviləsinin bağlanması istiqamətində real işlər görə bilər: “Hazırda Rusiyanın Ermənistanda dayaqları zəifləyib. Qərbin Ermənistan hakimiyyətinə kifayət qədər təsirlərini nəzərə alsaq, sülh müqaviləsinin bağlanması mümkündür. Amma izlədikləri siyasət regionda hərbi eskalasiyaya gətirib çıxaracaq bir prosesdir. Bu gün Avropa İttifaqının tutduğu siyasi kursla Ermənistan revanşizmə dəstək verir. Qərb Rusiyanı Ermənistandan uzaqlaşdırmaq siyasətini Azərbaycana təzyiq və sülhə mane olacaq müstəvidə həyata keçirir”.

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

12 il əvvəl törədilmiş qəsdən adam öldürmə cinayəti üzrə daha 2 şəxs məsuliyyətə cəlb edilib. Baş Prokurorluğun Mətbuat Xidmətindən verilən məlumata görə, Elm və Təhsil Mərkəzi Təfəkkür Universitetinin prorektoru Tariyel Əhmədovun 16 sentyabr 2011-ci il tarixdə qəsdən öldürülməsi faktı ilə bağlı başlanmış cinayət işi üzrə bu ilin aprel ayında Dəyanət Quliyev saxlanılıb. Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddəsi ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilməklə iş üzrə əhəmiyyət kəsb edən halların müəyyən olunması istiqamətində tədbirlər görülüb.

Baş Prokurorluq, Daxili İşlər Nazirliyi və Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar Xidməti tərəfindən birgə keçirilən çoxsaylı istintaq və əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində cinayət əməlinin sifariş əsasında törədilməsinə dair sübutlar əldə edilib. Belə ki, cinayət hadisəsinin baş verdiyi vaxt qeyd olunan təhsil müəssisəsinin rektoru vəzifəsində işləmiş, hazırda isə Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyinin İqtisadiyyat İnstitutunun icraçı direktoru

İcraçı direktor sifarişli qətlə görə həbs edildi

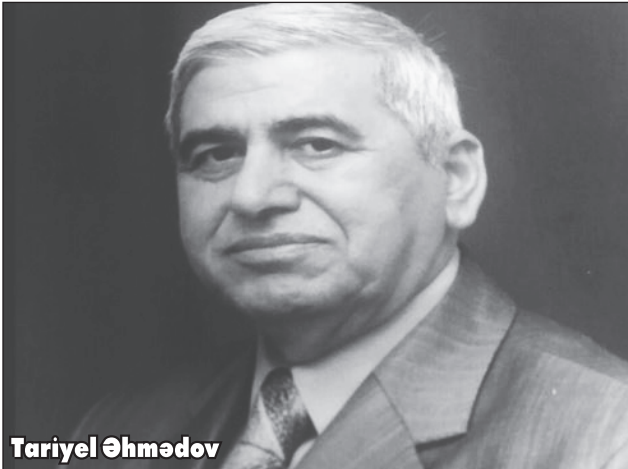
Öldürülən Tariyel Əhmədovun yaxınları "Yeni Müsavat"a sifarişçinin kimliyini hələ aylar öncə demişdi...

Müsavat"ın 4 iyul 2023-cü il sayında "Ailəsi prorektoru qətlənin sifarişçisinin həbsini tələb edir - DİN qatili tutub, amma..." sərlövhəli yazı dərc etmişdik. Təfəkkür Universitetinin qətlə yetirilən prorektoru və həmtəsisçilərindən biri olan professor Tariyel Əhmədovun ailəsi ölkə rəhbərliyinə müraciətlərində xahiş edirdilər ki, qətl işi yuxarı səviyyədə nəzarətə götürülsün.

Həmin müraciətdən sitat: "Bu işin əsas təşkilatçısı və himayədarı Müşfiq Atakişiyevdir. O, cinayət məsuliyyətinə cəlb olunsun. Əlimizdən zorla aldığı əmlak geri qaytarılsın. Biz mərhumun ailəsi olaraq inanırıq ki, bu iş düzgün aparılırsa, qətl

Atakişiyev bu cinayəti ört-basdır etmək üçün milyonlar xərcləyib. Bunu özü deyir və gizlətmir. O deyir ki, buna görə mənə heç kim, heç nə edə bilməz".

2023-cü ilin aprelində Daxili İşlər Nazirliyi rəsmi məlumat yayaraq Tariyel Əhmədovu qətlə yetirən sabiq polis əməkdaşı Dəyanət Quliyevin həbs olunduğunu açıqlayıb. Məlum olub ki, Dəyanət Quliyev həbsindən 2 il qabaq təqaüdə çıxıb. O, DİN-in 7-ci bölməsinin əməkdaşı olub. Həbsindən sonra Dəyanət Quliyevə Cinayət Məcəlləsinin 120.2.5 - tamah məqsədilə qəsdən adam öldürmə maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb.

Tariyel Əhmədov

və həmin İqtisadiyyat İnstitutu nəzdində iqtisad elmləri sahəsində doktorluq dissertasiya şurasının sədri vəzifəsində çalışan Müşviq Atakişiyevin zərərçəkmiş şəxs Tariyel Əhmədovu işgüzar nüfuzuna və rektor vəzifəsində qalmasına maneə kimi qəbul etməsi, bu səbəbdən qisas məqsədilə pul müqabilində onun öldürülməsini öz qohumu Dəyanət Quliyevə sifariş verməsi, sonuncunun isə həmkəndlisi Samir Quliyevlə birgə cinayət əməlini törətməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib. Müşviq Atakişiyev (sifarişçi) və Samir Quliyev (icraçı) iş üzrə Cinayət Məcəlləsinin 120.2.5-ci (tamah məqsədilə qəsdən adam öldürmə) maddəsilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilib və məhkəmənin qərarı ilə Müşviq Atakişiyev barəsində vəzifədən kənarlaşdırmaqla həbs, Samir Quliyev barəsində isə həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Qeyd edək ki, Təfəkkür Universiteti 2016-cı ilin oktyabr ayından fəaliyyətini dayandırb.

Bu ilin iyulunda Tariyel Əhmədovun ailə üzvləri mətbuat vasitəsilə ölkə rəhbərliyinə müraciət ünvanlamışdılar. "Yeni

icraçısı Dəyanət Quliyev qətlə sifarişçisi olan öz doğma dayısı Müşfiq Atakişiyevin adını çəkəcək. Bundan sonra Müşfiq Atakişiyev məsuliyyətdən kənarda qala bilməyəcək".

Yada salmaq ki, Tariyel Əhmədov 2011-ci il sentyabrın 16-da evinin yaxınlığında amansızcasına qətlə yetirilib. İdman kompleksində Tariyel Əhmədovun başına kücə ilə vurulan zərbə nəticəsində onun kəllə sümüyü sınıb. Tariyel Əhmədov səhər saat 6-da idman formasında məşq eləyən zaman qətlə yetirilib. Yeni qətlə yetirilən zaman onun əynindəki geyim idman forması olub. İdman formasının cibində təbii ki, hansısa böyük məbləğin olması ağlasığmazdır. Mərhumun yaxınları da elə bu məqamı əsas götürüb sifarişli qətl versiyasını irəli sürürdülər. Deyirdilər ki, istintaq Dəyanət Quliyevə düzgün ittiham verməyib. Səhər saat 6-da idman formasında olan insanı tamah məqsədilə qətlə yetirmək olardı? Bildirdirdilər ki, bu işdən az da olsa məlumatlı olan hər kəsə məlumdur ki, qətlə təşkilatçısı Təfəkkür Universitetinin rektoru və həmtəsisçilərindən biri olan Müşfiq Atakişiyevdir. Müşfiq

Dəyanət Quliyev

Mərhum Tariyel Əhmədovun ailəsi Dəyanət Quliyevə verilən ittihamdan narazı idi, onlar bildirdirdilər ki, Dəyanət Quliyev sifariş yerinə yetirib. Yayılan rəsmi məlumatla Əhmədovların haqlı olduqları təsdiqini tapıb.

Mərhumun ailəsi onu da bildirmişdi ki, Tariyel Əhmədovun qətlindən sonra universitetin ətrafındakı boş torpaq sahəsi və idman kompleksi özəlləşdirilib. Halbuki qətlə qədər Atakişiyev bunu edə bilməyib.

Modern.az-ın məlumatına görə, qətlə yetirilmiş mərhum professor Tariyel Əhmədovun təkcə ali məktəb tələbələri və müəllimləri arasında populyar deyildi, həm də orta məktəb şagirdlərinin maraqla izlədiyi proqramlar sırasına daxil idi. Çünki veriliş təhsilin bütün sa-

hələrinə toxunurdu.

Mərhum professor Tariyel Əhmədov 15-ə yaxın kitabın, bir çox elmi məqalələrin müəllifi idi.

Müşfiq Atakişiyev isə 22 aprel 1966-cı ildə İmişli rayonunun Ağaməmmədli kəndində anadan olub. Orta təhsilini orada bitirdikdən sonra Azərbaycan Neft və Kimya İnstitutuna (indiki Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti) daxil olub. 1990-cı ildə həmin institutun İqtisadçı mühəndis fakültəsini fərqlənmə diplomu ilə bitirib.

O, ali təhsilini başa vurduqdan sonra təyinatla həmin fakültədə stajyor kimi saxlanılıb. Elmi fəaliyyətini davam etdirərək 1996-cı ildə "Neft qaz quyularının istehsal gücündən istifadənin səmərəliliyinin artırılmasının ehtiyat mənbələri" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə edib, iqtisad elmləri namizədi alimlik dərəcəsi alıb.

1996-cı ildən Neft və qaz sənayesinin iqtisadiyyatı kafedrasında dosent vəzifəsində fəaliyyət göstərmiş. 1999-cu ildə "Neftçixarmada istehsal potensialından istifadənin iqtisadi problemləri" mövzusunda doktorluq dissertasiyasını müdafiə edib.

Ali Məhkəmə rüşvət alan sabiq vəzifəli şəxsə bağlı qərar çıxardı

Ali Məhkəmədə Salyan Rayonlararası Psixiatriya Xəstəxanasının baş həkimi vəzifəsini icra etmiş, 1-ci Psixiatriya şöbəsinin sabiq müdiri Yaşar Kərimovun barəsindəki hökmdən verilən kasasiya şikayəti üzrə məhkəmə iclası başa çatıb.

Pravda.az-ın əldə etdiyi məlumata görə, şikayət hakim Nazim Mövsümovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə qərar elan olunub.

Qərara əsasən, aşağı instansiya məhkəməsinin qərarı qismən ləğv edilib, iş yenidən baxılması üçün apelyasiya instansiyası məhkəməsinə göndərilib.

İttiham aktına əsasən, Səhiyyə Nazirliyinin Salyan Rayonlararası Psixiatriya Xəstəxanasının baş həkimi vəzifəsini icra etmiş, 1-ci Psixiatriya şöbəsinin keçmiş müdiri Kərimov Yaşar Məlik oğlu əlillik dərəcəsi təyin edilməsi üçün əsas olan xəstəliyini təsdiq edən sənədin verilməsi müqabilində xəstəxanada stasionar müalicə almayan Məmmədov Sahib Vafiq oğlundan (ad şərtidir) müxtəlif vaxtlarda xəstəxananın Salyan rayonu ərazisində yerləşən inzibati binasında 800 manat pulu rüşvət kimi alıb.

İstintaq dövründə onun barəsində Cinayət Məcəlləsinin 311.1-ci (Rüşvət alma) və 313-cü (Vəzifə saxtakarlığı) maddələri ilə ittiham irəli sürülüb. Məhkəmənin qərarı ilə Y. Kərimovun barəsində polisin nəzarəti altına vermə qətimkan tədbiri seçilmişdi.

Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə o, 5 il müddətinə azadlığın məhdudlaşdırılması (elektron qolbaq) cəzasına məhkum edilib. Y. Kərimovun barəsində seçilmiş polisin nəzarəti altına vermə qətimkan tədbiri hökm qanunü qüvvəsinə minənədək dəyişdirilmədən saxlanılıb. Hökmdən narazı qalan dövlət ittihamçısı apelyasiya protesti verib. Şirvan Apelyasiya Məhkəməsi protesti təmin edib. Ali Məhkəmədə şikayətə baxılan zaman bildirib ki, təqsirləndirilən şəxs kasasiya şikayətini geri götürüb.

Y. Kərimov prokurorluğun təqdimatı əsasında məhkəmə qərarı ilə vəzifədən kənarlaşdırılıb.

2000-2014-cü illərdə Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasının Maşınqayırma sənayesinin iqtisadiyyatı və menecment kafedrasının müdiri vəzifəsində işləyib. 2005-ci ildən Azərbaycan Ali Attestasiya komissiyasının qərarı ilə professor adına layiq görülüb. 2008-2010-cu illərdə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının iqtisadiyyat üzrə ekspert komissiyasının sədri olub. 2022-ci ildən indiyə kimi

AMEA (hazırda Elm və Təhsil Nazirliyi) İqtisadiyyat İnstitutunun icraçı direktoru vəzifəsində çalışırdı.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının 7 aprel 2023-cü il tarixli əmri ilə İqtisadiyyat İnstitutu nəzdində iqtisad elmləri sahəsində doktorluq dissertasiya şurasının sədri təyin olunub.

Ailəlidir, 2 övladı var.

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"

Ermənistan bəzi Qərb paytaxtlarının təhriki ilə bölgədə vəziyyəti gərginləşdirməkdədir. ABŞ-ın Rusiyanı Ermənistandan çıxarmaq planı və İrəvanla sövdələşmə heç şübhəsiz ki, həm də Azərbaycan əleyhinə yönəlmiş məkrli addımlarla müşayiət olunmaqdadır.

Bu da faktıdır ki, Ermənistanla həll olunmamış çoxsaylı məsələlərimiz var və hələlik sülh üfüqdə görünür. Ən əsası Ermənistanla sülh imzalamağa imkan verməyən paytaxtlar var, Avropa İttifaqının Ermənistan missiyası prosesin başında dayanır. Mövcud durumu politoloq, Türkiyənin Erciyes Universitetinin professoru, ermənişünas alim Qafar Çaxmaqlı ilə müzakirə etdik.

- Qafar bəy, artıq 2023-cü il başa çatmaqdadır. Bu arada Nikol Paşinyan növbəti dəfə "Azərbaycanla sülhün üç əsas prinsipi razılaşdırılıb. Bu razılaşma danışıqlar zamanı, o cümlədən Brüsseldə üçtərəfli görüşlər zamanı əldə edilib", - deyərək, sülh imzalamaq üçün iradəsinin olduğunu iddia edib. Siz yekun sülh müqaviləsi ilə bağlı hansı fikirdəsiniz?

- İlin sonuna bir şey qalmayıb. Amma sülh sazişi ilə bağlı hələ ciddi görüş olmayıb, yeni masaya hər hansı mətn qoyulmayıb, Paşinyan Parisdə deyəndə ki, 70% razılaşdırılıb, nəyi nəzərdə tutur, bilmirəm. Onun məsələyə üç prinsipdən yanaşma tətbiqi də, sadəcə, fikirdir. Hələ Qərblə Rusiya arasında mövqe mübarizəsi gedir. Kimin araçılığı ilə bu müqavilənin bağlanacağı müəyyən edilməyib. Ona görə bu, xeyli vaxt alacaq. Amma müqavilənin imzalanması üçün də şərait yetişib. Ermənistanın Qarabağ erməniləri ilə bağlı, onların təhlükəsizliyi ilə əlaqədar iddiaları artıq yoxdur. Azərbaycanın da ərazi bütövlüyünün tam təmin edilməsi ilə bağlı qayğısı ortadan qalxıb. Prinsipcə, müqavilə imzalana bilər. Buna isə hər iki ölkənin siyasi iradəsi lazımdır.

- Paşinyan Azərbaycanla razılaşmalardan danışsa da, fakt budur ki, anklavlar məsələsi də həllini tapmayıb və rəsmi İrəvan bu məsələ ilə bağlı da öhdəliyini icra etməyə tələsmir. Məsələnin həllini necə görürsünüz?

- İşğal altında olan Qazaxın 7, Sədərək rayonunun isə Kərki kəndinin və Ermənistanın bizdə olan Başkənd kəndinin məsələsi həll edilməmə, sülh anlaşmasından söhbət gedə bilməz. Azərbaycan haqlı olaraq bu ərazilərin anlaşma imzalanmadan öncə təhvil verilməsini tələb edir. Ermənistan bu ərazilərin dəyişdirilməsi variantını təklif edir, amma bu

"Azərbaycan 1918-1920-ci illərin xəritələrini ortaya qoymalıdır"

Qafar Çaxmaqlı: "ABŞ nə qədər çalışsa, Rusiyanı Ermənistandan çıxara bilməyəcək"

"Qarabağ ermənilərinin dönüşünü qərbi azərbaycanlıların qayıdış mübarizəsi ilə eyniləşdirmək olmaz"

qəbul edilə bilməz, çünki strateji baxımdan bu kəndlərin mövqeyi Azərbaycan üçün əhəmiyyət daşıyır. Sülh sazişindən öncə bu kəndlər geri verilməlidir, əgər Ermənistan buna getməsə, Azərbaycan onları güc yolu ilə almalıdır. Hesab edirəm ki, Ermənistanda bunu anlayırlar, Paşinyanın özü də bir suala cavab olaraq bu kəndlərin tanındığını elan etdiyi 86,6 min kvadrat kilometrlik Azərbaycan ərazisinə daxil olduğunu deyib. Amma işğal altında yalnız bu kəndlər deyil. Göyçə, Dərələyəz, Vedibasar və başqa yerlərdə Azərbaycanın SSRİ vaxtı istifadə etdiyi yaylaqlar, örüş sahələri var, ayrı-ayrı illərdə Ermənistanla verilmiş torpaqlar - məsələn, Qazaxın Kəmərlı, Qaymaqlı əraziləri - var və Ermənistan bunları qaytarmalıdır. Bunun sülhlə, yoxsa savaşıla baş verəcəyi Ermənistan rəhbərliyinin tutacağı mövqedən asılı olacaq.

- Bu arada Dövlət Miqrasiya Xidmətinin rəisi Vüsal Hüseynov jurnalistlərlə görüşdə deyib ki, Xankəndidə və Qarabağ ərazisində yaşayan erməni sakinlərin ilkin qeydiyyatı həyata keçirilir. Sizcə, Qarabağ ermənilərinə münasibət bundan sonra necə olmalıdır?

onların dönüşü ilə bağlı məsələdə azərbaycanlıların Qərbi Azərbaycana qayıdışı şərt kimi irəli sürülməlidir?

- Məncə, Qarabağ erməniləri ilə Qərbi Azərbaycan türklərinin durumunu müqayisə etmək qüsurludur və bunlar tamamilə fərqli baxış tələb edir. Qarabağ ermənilərinin dönüşünü qərbi azərbaycanlıların qayıdış mübarizəsi ilə eyniləşdirmək olmaz. Şərt kimi də Qarabağ ermənilərinin dönüşünə bizim Qərbi Azərbaycana qayıdışımızı irəli sürmək siyasi cəhətdən yanlış olardı. Qərbi Azərbaycandan olan əhali öz doğma torpaqlarına beynəlxalq konvensiyalarda nəzərdə tutulan qanunlarla dönməlidir. Biz isbat etməliyik ki, bu ərazilərdə yaşayan əhəlinin rəyi nəzərə alınmadan 1918-ci ildə ədalətsizcəsinə süni bir dövlət qurulmuş və buranın aborigen əhalisi dövlət səviyyəsində verilən qərarlarla basqılara məruz qalmış, ölkədən çıxarılmış, deportasiya cinayəti işlənilmişdir. Bu, yalnız 1988-ci ilə məhdudlaşmır. Hamımız şahidik ki, ermənilər yaxın zamanda Qarabağı könüllü tərk ediblər. Yuxarıda dediyim kimi, onların geri dön-

şü üçün erməni əhəlinin kim olduğu, hansı beynəlxalq əhəli kateqoriyasına aid olmaları bəlli olmalıdır. Onlar qaçqındırmı? Məcburi köçkündürmü? Hansı deportasiya aktı ilə evlərini tərk ediblər? Bunlar aydınlaşdırılmalıdır. Azərbaycan onlara öz vətəndaşları ilə eyni haqlar verməyə hazır idi, ancaq istəmədilər. Bu, artıq həmin toplumun seçimidir. İkinci tərəfdən, onların böyük əksəriyyəti ya Ermənistan vətəndaşıdır, ya da vətəndaşlığı yoxdur. Gəlsələr, onları ölkəyə kim kimi qəbul edəcəyik? Sülh danışıqları prosesində bunlar gündəmə gələ bilər, amma erməni manipulyasiyalarına hazır olmalıyıq.

- Türkiyə prezidentinin Daşkənddə keçirilən toplantıda kommunikasiyaların açılması ilə bağlı Ermənistanla ünvanlı çağırışı o demək deyilmi ki, Türkiyə üçün Zəngəzur dəhlizi məsələsi bitməyib? Azərbaycan İranla anlaşmanın ardınca Zəngəzur dəhlizinin cəlb edilişini itirdiyinə işarə etdi və bundan sonra İrəvanda ajiotaj yarandı. Sizcə, Ermənistanın bu layihəyə razılığı olacaqmı, yaxud bu ölkənin razılıq verməsinə icazə veriləcəkmə "ağa"ları, "bacı"ları tərəfindən?

- Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı Ermənistanın mövqeyi budur ki, buradan keçən kommunikasiya xətlərinə Ermənistan dövlətinin qanunları tətbiq olunaraq aparılsın. Amma 10 noyabr 2020-ci il razılaşmasında bura Rusiyanın Federal Təhlükəsizlik xidmətinin nəzarəti ilə maneəsiz keçid olmalıdır. Bu anlamda Ermənistan razılaşmanı pozur. İndi Ermənistanda belə hesab edənələr var ki, 10 noyabr 2020-ci il sənədinin anlamı qalmayıb, Ermənistan həmin sənəddən imzasını çəkməlidir. Ancaq Ermənistan bunu edə bilməz, çünki nəzərdə tutulan öhdəliklər sonunadək yerinə yetirilməyib. Həm də Zəngəzur yerinə alternativ dəhlizin, yəni İrandan keçən bu yolun işə düşməsi halında o, yenə bu kommunikasiya imkanından məhrum olacaq, blokadan çıxı bilməyəcək. Üstə-

lik, Ermənistan Azərbaycandan Rusiyaya və başqa ölkələrə uzanan dəmiryollarından və digər kommunikasiya əlaqələrindən məhrum olacaq. Ərdəşan Özbəkistandan Ermənistanla Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı müraciət etməklə bu ölkəyə növbəti şans tanıdı. Əgər Ermənistan Zəngəzurla bağlı fikir dəyişikliyi edib addım atarsa, Türkiyənin özü də Ermənistan-Türkiyə sərhədlərinin açılması ilə bağlı qərarını verər. İndi Ermənistan rəhbərliyində Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı bir yumşalma var və Paşinyanın Azərbaycanla sülh prosesinin aparılmasında elan etdiyi prinsiplərdən biri də Zəngəzur məsələsidir. Bu da təbii ki, masa arxasında danışıqlar predmeti olacaq. Amma Ermənistanda hesab edirlər ki, Ermənistanın Zəngəzur mövqeyi açıqlanmasa, sabah gec ola bilər. Azərbaycan üçün başqa variantlar var və bu iş üçün xərc çəkiləndən sonra Ermənistan üçün çox gec ola bilər. Türkiyə prezidenti Ermənistanı son dəfə xəbərdar etdi. Mənə elə gəlir ki, Ermənistanın Azərbaycanla sülh sazişi danışıqlarında Zəngəzur məsələsi məntiqi həllini tapacaq. Ermənistanın başqa yolunun olmadığı düşünürəm.

- Qafar bəy, siz sərhədlərin hansı xəritə ilə dəqiqləşdiriləcəyini proqnozlaşdırırsınız? Necə bilirsiniz, Parisdə dərc edilən və Paris Sülh Konfransında müstəqilliyimiz tanınarkən istinad olunan 1918-20-ci il xəritəsi masada olmalıdırmi?

- Sərhədlərin müəyyənləşməsi də sülh müqaviləsinin tərkib hissəsidir. Xəritədə sərhədləri cizmaq asandır, amma onu sahədə etmək çətinliyi var. Amma tərəflər razılaşsalar, onu müqavilədən sonrakı mərhələdə də apara bilərlər. Ermənistan 1975-ci il xəritələrini təklif edir. Amma nə üçün 1975? Çünki həmin tarixə Ermənistan minlərlə kilometrlik əraziləri özünə birləşdirməyə nail olmuşdu. Ermənistanın ərazisi 1918-ci ildə 9 min idi, 20-ci illərdə Zəngəzur və başqa əraziləri birləşdirməklə o, heç 20 minə

çatmamışdı. SSRİ-nin mövcud olduğu digər onilliklərdə bu ərazilər daha da genişləndirilib. Gürcüstandan Ermənistanla heç bir ərazi verilməyib, bu genişlənmə yalnız Azərbaycan ərazisi hesabına olub. Bunların cavabı axtarılmalı və tapılmalıdır. O da 1975-ci il xəritələrində deyil. Məncə, Azərbaycan 1918-1920-ci illərin xəritələrini ortaya qoymalıdır, bu fikri artıq biz bir neçə dəfə səsləndirmişik.

Sülh sazişinin bağlanmasına Ermənistan daha çox çalışmalıdır. Əks təqdirdə, Ermənistan öz dövlət müstəqilliyini itirmək təhlükəsi qarşısında qala bilər. Bu mənim fikrim deyil, çoxsaylı erməni analitiklərinin gəldiyi nəticədir. Əgər Azərbaycanla konfrontasiyaya gedilərsə, onun 29, 8 min kv. km elan etdiyi ərazinin böyük bir hissəsi haqqı olanın tərkibinə keçə bilər. Çünki bu ölkədə anlayırlar ki, 1918-ci ildə Ermənistan 9 min kv. km-də elan olunub, 20 mindən artıq ərazi sonradan Ermənistanla verilib, bütün bunlar qanunsuz və ədalətsiz qərarlar nəticəsində baş verib. Azərbaycan AXC-nin varisidir və onun elan etdiyi əraziləri geri almaq haqqını özündə saxlayır. O zaman isə Azərbaycanın ərazisi 114 min kv. km olub. Ermənistanla Azərbaycan arasında dövlət sərhədi yoxdur, onları müəyyən etmək üçün əsaslar olmalıdır. Məncə, bütün bunlar sülh danışıqlarının predmeti olacaq və Ermənistanın 1975, yaxud 1991-ci ilin xəritələrini öne sürməsi bu qorxudur.

- ABŞ və İrəvan arasında son anlaşmalar, Rusiyanın Ermənistandan çıxarılması istiqamətində planlar nə vəd edir?

- ABŞ nə qədər çalışsa, Rusiyayı Ermənistandan çıxara bilməyəcək. Ermənistan iqtisadiyyatının müəyyən hissəsi Rusiya kapitalı olduğundan onu qoparmaq hələ ki mümkün deyil. Rusiyanı strateji olaraq Ermənistanda lap zəif nöqtəyə gətirmək də çətin olacaq. Gürcüstanın Avropa İttifaqına inteqrasiyası ilə Ermənistan əslində anklav vəziyyətinə düşəcək, o zaman Rusiya üçün çətin olacaq. Amerika atdığı addımların dərhal nəticə verməsinə tələsmir, işi zamanın axarına buraxır...

□ **Elsad PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Ogün Samast məsələsi

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

**“Bir vermə, bir də istər, yatmağa yer də istər”
 (Azərbaycan ata sözü)**

Türkiyədə erməni jurnalist Hrant Dinki qətlə yetirmiş Ogün Samast şərti azadlığa buraxılıb. Buna görə bəzi ermənipərəstlər mırıldaşmağa başlayıblar. Adam mat-məəttəl qalır. Sanki bu bədbəxt oğlu ömrünün axırınacan türmədə oturmalmış. Türk xalqına qarşı terror törədən onlarla erməni kefi içində dolaşıblar, heç türmədə yatmayıblar. Bunlardan ilk yadıma düşəni Tələt paşanı Berlində öldürən Soqomon Teyleryandır. Soqomonu guya dəli sayıb azadlığa buraxmışdılar. Sonra da 30-40 il Avropada, ABŞ-da süləndi, San Fransiskoda cəhənnəmə vasil oldu. Bizim ADR hökumətinin naziri Behbud xan Cavanşiri İstanbulda öldürən Misak Torlakyan da azad buraxılıb uzun illər sonra Amerikada gəbərmədi. Belə ermənilərdən fikirləşsən, axtarsan onlarla taparsan. Amma nədənsə Ogün Samast gözə girir.

Mən heç buna münasibət bildirməzdim, hörmət bəslədiyim türkiyəli jurnalist Fatih Altaylının reportajında gördüm. Ogün Samastın şərti azadlığa buraxılmasını pisləyirdi. Fikrimcə, nahaq yere.

Bu bədbəxt oğlu bədbəxt Ogün Samast Hrant Dinki öldürəndə 17 yaşı vardı, hakim 22 il cəza kəsmişdi, onun 16 ilini türmədə keçirib, yaxşı davranışına görə indi şərti azadlığa buraxılıb. 16 il “yatıb” da, ta neyləməliydiniz? Amma yooox, işin içində erməni varsa, cəza minilliklər boyu çəkməlidir. “Dünya birliyi” belə tələb edir. Qədim xalqa qarşı terror ağır cəzalanmalıdır, qədimi olmalıdır, bəs nə bilmişdin... Türkü istədiyin qədər öldür, nə olacaq?

Əlbəttə, indi yenə bəzi ağzıgöyçəklər dodaq büzər, deyər ki, müqayisə qüsurludur, Hrant Dink məsum idi. O haqda ətraflı bilgilim yoxdur, lap imam övladı olsun, qatili nə cəza verilib, ta nə etməliydilər?

Bəs erməniləri Qarabağda xilas edən bədbəxt Behbud xan Cavanşir kim imiş? Yaxşılığın cavabı belə verilməliydiniz?

Mən bu etnik düşmənçiliyin aradan qalxmasına, hər xalqa, hər insana qarşı humanist davranışa tərəfdaram. Ancaq atalar demişkən, qonaqlıq yaxşı şeydir, bir gün bizdə, bir gün sizdə... Humanizm birtərəfli olanda xiyar əyri bitir. Ermənilərin göz yaşını silib türkləri ağlatmağın heç bir yaxşı perspektivi yoxdur. Bunu ən azı son 3 ildə bəzi beynəlxalq mərkəzlər və ekspertlər anlamış olarlar. Türkiyə Böyük Millət Məclisinin əski deputatı, erməni Garo Palyan-ın təzəlikcə “AzadlıqRadiosu”na açıqlamasında deyilən kimi: “Ermənilərin Qarabağ və ətrafındakı azərbaycanlılara qarşı dağıdıcı, düşmən münasibətinin nifrət enerjisi 30 ildə yığıldı, Qarabağ ermənilərinin başında çatladı”. Dəqiq müşahidədir.

Təzəlikcə ABŞ-dan, xarici işlər idarəsindən (dövlət departamenti) kiminsə daldan atılan daş-çıqlamasını oxudum. Deyir, Qarabağ ermənilərinin əraziyə qayıtması, əmlaklarının toxunulmazlığı mütləqdir, biz bunu Azərbaycandan tələb edirik.

Mənim Füzulidəki evimə qayıtmaq hüququmu niyə belə mütləq şəkildə qoymurdunuz, əziz yoldaş? 27 il mən ora yuxumda gedə bilirdim, 3 il qabaq da gedib gördüm iki-üç daş qırıntısı qalıb. Bizim əmlak, evlər evdən sayılmırdı? Bizi öldürəndə kor Fatı oluruq, erməni öləndə alagözlü Fatoş?

Maraqlıdır, indi soyadı yadıma düşdü: amerikalı cənab O Brayen idi. Nə qədər maraqlı soyaddır. Sizə də tanış gəldimi? “1984”-də bədbəxt Uinstonun torbasını tikən gizli polisin də soyadı O Brayen idi. Ermənilər ehtiyatlı olsunlar.

ABŞ

Rusiyanın təzyiqi və ya Ermənistanla embarqo tətbiq edəcəyi təqdirdə bu ölkəni tam dəstəkləmək öhdəliyi götürüb. “Yeni Müsavat” bildirir ki, ABŞ Ermənistan ordusunu hərbi texnika, uniforma və sursatla təmin edəcək, ölkənin təhlükəsizlik orqanlarına, o cümlədən polisə texniki dəstək verəcək.

daşlığı təklif edib. O, uzunmüddətli sülh və sabitliyə nail olmaq üçün Ermənistan və Azərbaycan arasında birbaşa sülh danışıqlarına təcili ehtiyacın olduğunu vurğulayıb. ABŞ, Fransa və hətta Böyük Britaniyanın Ermənistanın təhlükəsizliyinə təminat verməsi, sadəcə, söz olmamalıdır. Çünki Ukraynaya da eyni söz verilmişdi, amma onu Rusiyanın qəzəbindən və belə görünür ki, həm də torpaqlarının işğalından qoruya bilmir.

imzalanmamış deyil. Sual budur ki, Qərbin Ermənistan ordusunu silahlandırması, onu NATO-ya yaxınlaşdırmaq cəhdlərinin səbəbi nədir?”, - “Yeni Müsavat”-a danışan siyasi ekspert Fuad Əliyev ritorik olaraq soruşur.

Onun bildirdiyinə görə, erməni ordusunu müharibəyə hazırladıqlarını düşünmür, sadəcə, Rusiyanın hərbi təsirlərini azaltmaq səyləri var: “Gürcüstanda olduğu kimi, Ermənistanda da

mağa çalışır. Vaşinqton, Paris və Brüsseldən Paşinyana vədlər verilməmiş deyil, ancaq Ermənistanın baş naziri bunlarla kifayətlənə bilməz. Ermənistan yol ayrıcındadır, gələn il bu ölkə ciddi çağırışlarla üz-üzə qalacaq. Ümumiyyətlə, Ermənistan Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatını tərk etməyə hazırlaşır. Paşinyanın təşkilatın növbəti zirvə toplantısına qatılmamasının başqa adı yoxdur. Ermənis-

ABŞ Ermənistanla təhlükəsizlik zəmanəti veribse, niyə ortada sənəd yoxdur?

Birləşmiş Ştatlar erməni ordusunu hərbi texnika ilə təmin edəcək, polisə texniki dəstək verəcək, hətta “Metsamor” AES-in nüvə yanacağını tədarük edəcək, paralel Britaniya da yardıma hazırlaşır; **analitik:** “Ermənistan yol ayrıcındadır, gələn il ciddi çağırışlarla üz-üzə qalacaq”

Bundan əlavə, Vaşinqton Ermənistanla dizel yanacağı və enerji resursları, həmçinin “Metsamor” AES üçün nüvə yanacağının tədarükünü təmin edəcək. ABŞ həmçinin bu atom elektrik stansiyasının idarə edilməsi və istismarı üçün texniki dəstək verməyə hazırdır. Məlumatla görə, lazımlı gələrsə, Amerikanın peyk interneti erməni internet provayderlərinin ixtiyarında olacaq. ABŞ və Ermənistan arasında iki ölkənin bir sıra müvafiq departamentlərinin yüksək vəzifəli şəxsləri səviyyəsində intensiv hökumətlərarası məsləhətləşmələr baş tutub. Bu barədə məlumat “Caliber”-ə etibarlı mənbələrdən daxil olub. Sayt qeyd edib ki, İrəvanla Vaşinqton arasında əldə edilən razılaşmaya əsasən, Rusiya Ermənistanla təzyiq göstərsə və ya embarqo tətbiq edərsə, ABŞ Ermənistanla aşağıdakı sahələrdə güclü dəstək verəcək:

Birləşmiş Ştatlar zəmanət verir ki, bütün yuxarıda göstərilmiş bəndlər üzrə, hətta artıqlaması ilə İrəvan rəsmi Vaşinqtondan dəstək alacaq - gələn xəbərlərdə belə deyilir. Əgər Vaşinqton regionumuzun müəkkəb coğrafiyasında bütün qeyd olunan məsələlərə zəmanət verirsə, o zaman Ermənistanın bunun müqabilində hansı addımları atacağı -ni təxmin etmək olar. Hətta Böyük Britaniya Ermənistanla təhlükəsizlik əlaqələrini genişləndirəcək, daha sıx əməkdaşlıq quracaq. Bunu Britaniyanın Avropa məsələləri üzrə naziri Leo Dokeri Ermənistanla ilk strateji dialoq zamanı deyib. Dokeri Ermənistan iqtisadiyyatının şəxələndirilməsinə və regional təhlükəsizliyin təşviqinə kömək etmək üçün ticarət və təhlükəsizlik sahəsində Ermənistanla daha sıx əmək-

Ermənistanla sözdə hansısa vədlər verilə bilər, amma bunlar həm də sənədlərlə təsdiq edilməlidir. Əgər belə bir sənəd(lər) olsaydı, əlbəttə ki, onları gizli saxlamazdılar...

O, yeni tərəfdaşlar, yeni silah tədarükçüləri axtardıklarını qeyd edib: “Hazırda hakimiyyət təhlükəsizlik sahəsində əlaqələri şəxələndirir, yeni tərəfdaşlar, yeni silah tədarükçüləri axtarır. Hökumət KTMT-dən çıxmaq barədə qərar qəbul olunmayana qədər siyasi kursun dəyişməsi barədə açıqlama vermək niyyətində deyil, əks halda, bu, uyğunsuzluğa səbəb olacaq”. Deməli, təhlükəsizlik sahəsində yeni tərəfdaşlar tapıldıqdan sonra Ermənistan bu təşkilatı tərk etməyə hazırlaşır.

“Bəli, heç bir sənəd yoxdur, amma Ermənistanla hərbi-siyasi dəstək davam edir. Paşinyan da təsdiqlədi ki, KTMT-dən çıxmayana qədər siyasi kursu dəyişmək haqda açıqlama verilməyəcək. Yəni bu blokda üzv ola-ola Qərblə əlaqələrə dair konkret sənəd ortaya çıxarmazlar. Yəqin ki, müəyyən əməkdaşlıq müqavilələri var. Silahların tədarükü, satılması ilə bağlı saziş

oxşar addımlar atılır. Gürcü polisi amerikan sistemi olan şerif modelinə keçib, ordu NATO standartlarına uyğunlaşdırılır, indi eyni xətt Ermənistanda görünür. Güman etmirəm ki, buna tam nail olacaqlar. Rusiya hələ əsas təzyiq mexanizmlərini işə salmayıb. Hər halda, Ermənistanı və Paşinyanı iqtidarını sakit dövr gözləmir”.

Analitik Elxan Şahinoğluna görə, baş nazir Nikol Paşinyan Rusiyadan və Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatından uzaqlaşdıqca, ölkəsi üçün ciddi risklər yaradır: “Kremlin başı Ukrayna savaşına qarışsa da, Cənubi Qafqazdakı forpostunu itirmək üçün müxtəlif variantları nəzərdən keçirir. Bunlardan biri Ermənistanla qarşı iqtisadi təzyiq alətlərini işə salmaqdırsa, ikinci aləti hərbi çevrilmiş şəraitə yaratmaqdır, bu məqsədlə Rusiyanın bu ölkədəki hərbi bazasının da imkanlarından istifadə edilməsi mümkündür. Nikol Paşinyan bu təhlükələri hesablamamış deyil, bu səbəbdən ABŞ və Avropa İttifaqından təhlükəsizlik təminatı al-

tan Rusiyanı Qərbə dəyişmək üçün əlindən gələni edir. Kreml Paşinyanı da yandırmaq üçün daha təsirli alətlərə əl atacaq. Gələn il qanlar töküləcək”.

Politoloq Zaur Məmmədovun fikrincə, Ermənistanı dəhşət gözləyir: “Mövcud vəziyyəti bəhanə edən bəzi beynəlxalq dairələr öz geosiyasi davalarını Qafqaza gətirirlər. Son açıqlamalardan görünür ki, Fransanın Ermənistanı silahlandırması ilə eyni vaxtda Kanada, ABŞ Avropa İttifaqının missiyasına qoşulmaqdadırlar. Borrelin açıqlaması, Avropa İttifaqının Sülh Fondunun Ermənistanda işə başlaması bölgəni böyük təhdid altına qoyacaq. Son baş verənlər Azərbaycanın da təhlükəsizliyinə təhiddir və ölkəmiz lazımi cavab tədbirləri görmək hüququna malikdir. Rəsmi Bakı üçün Qafqazda təhlükəsizlik önəmlidir. Azərbaycana qarşı ittihamların davam etməsi və bu fonda sərhəddçilərimizin qarşısında az qala bütün NATO qüvvələrinin mülki formada dayanmaları vəziyyəti gərginləşdirəcək”.

✉ **Emil SALAMOĞLU**
 “Yeni Müsavat”

Noyabrın 15-də ABŞ dövlət katibinin Avropa və Avrasiya üzrə köməkçisi Ceyms Obrayen və USAİD (ABŞ Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi) rəhbərinin Avropa və Avrasiya üzrə köməkçisinin müavini Aleksandr Sokolovski Konqresin Xarici İşlər Komitəsində “Qarabağın gələcəyi” ilə bağlı məruzə ediblər. Konqresmen Tomas Kinin (Nyu-Cersi ştatından respublikaçı) keçirəcəyi tədbir romitenin saytında birbaşa yayımlanıb.

Ceyms Obrayen dinləmələrdə deyib ki, Dövlət Departamenti 907 sayılı düzəliş dondurmayacaq, bu isə Azərbaycana yardım göstərməyi mümkünsüz edir. Bundan əlavə, ABŞ tranzit dəhlizinin tikintisini sülh sazişi bağlandıqdan və Ermənistanın razılığından sonra mümkün hesab edir.

Obrayen həmçinin bildirib ki, Vaşinqton hər yüksək səviyyəli təmasda Ermənistan qarşı güc tətbiqinin tamamilə qəbul edilməz olduğunu “dəfələrlə” açıq şəkildə bəyan edib.

“Bakıdakı hakimiyyət bizi əmin etdi ki, onların belə bir niyyəti yoxdur və biz qoşunların hərəkətini və onların başqa planlarının ola biləcəyinə dair hər hansı əlaməti çox diqqətlə izləyirik”, - o əlavə edib.

Sentyabr müharibəsi haqqında danışan Obrayen bildirib ki, Dövlət Departamenti katib Blinkenin göstərişi ilə təkcə o günlərdə deyil, ondan əvvəlki aylarda baş verənlərin hərtərəfli və şəffaf hesabatını hazırlayır.

Vaşinqton Ermənistanı dəstək üzərində də işləyir. “Biz Ermənistanı dəstək vermək üçün Avropa İttifaqı ilə sıx əməkdaşlıq edirik”.

Sülh danışıqlarına gəldikdə, Obrayen bildirib ki, qarşıdakı bir neçə həftə tərəflərin yaxşı niyyətdən hərəkətə keçmək istəyini yoxlamaq üçün kritik olacaq.

Obrayen qanunvericilərin sualını cavablandırarkən bir daha bəyan edib ki, 19 sentyabr hadisələrindən sonra sülh danışıqlarında irəliləyiş əldə olunmayana qədər Azərbaycanla münasibətlər əvvəlki kimi olmayacaq.

“Buna görə də biz bir sıra yüksək səviyyəli səfərləri ləğv etdik, (Bakının) hərəkətlərini pislədik və 907-ci düzəliş bərpa etdik”, - Obrayen bildirib.

Bir gün əvvəl müzakirələrin anonsunu yayan “Turan”ın Vaşinqton müxbiri yazıb ki, sentyabrda antiterror tədbirlərindən sonra ABŞ Azərbaycanla ikitərəfli görüşləri və yüksək səviyyəli razılaşmaları ləğv edib və gələcək tədbirlər planlarını dayandırıb.

Bu proses hansı nəticələrə vəd edir? Azərbaycana təzyiqin artmasının əlaməti sayıla bilərmi? Azərbaycan ərazisi olan Qarabağın gələcəyini ABŞ Konqresinin müəyyən etməyə çalışması beynəlxalq hüquqa meydan oxumaq deyilmi?

Milli Məclisin deputatı Elman Nəsirov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, ABŞ Dövlət Departamenti Azərbaycana qarşı qərəzli bir hesabat ha-

zırlamağa başlayıb. Bunun anonsunu da ABŞ dövlət katibinin Avropa və Avrasiya üzrə köməkçisi Ceyms Obrayen və USAİD-in rəhbərinin Avropa və Avrasiya üzrə köməkçisinin müavini Aleksandr Sokolovski Konqresin Xarici İşlər Komitəsində “Qarabağın gələcəyi” ilə bağlı məruzələrində bildiriblər: “Onların çıxışı bir daha sübut edib ki, ABŞ-in ali siyasi rəhbərliyini Azərbaycanın 19-20 sentyabrda öz ərazisi olan Qarabağda keçirdiyi lokal antiterror tədbirləri və onun nəticələri xeyli məyus edib. Bu isə paradoksdur. Yeni ABŞ-in siyasi rəhbərliyi sevinməli idi ki, onların da iştirakı ilə qəbul edilmiş BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1993-cü ildə qəbul etdiyi məlum 4 qətnamə işlək vəziyyətə keçib, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, suverenliyi bərpa edilib. Bu zaman Ermənistanın heç bir ərazisi zəbt edilməyib, Ermənistan qarşı Azərbaycan heç bir ərazi iddiası irəli sürməyib. Lakin bunun qarşılığında görürük ki, Amerika Dövlət Departamentində, USAİD-də, Konqresdə narahat olublar ki, Azərbaycan öz ərazisində suveren hüquqlarını bərpa edib. Siz təsəvvür edin, 30 il ərzində bizim taleyimizi bunlara - üç həmsədrə tapşırılmışdı. Bu üçlükdən biri ABŞ idi. ABŞ-in mövqeyi göz qabağındadır. Belə olan vəziyyətdə münasibətəşə təbii ki, həll oluna bilməzdi. Həll etmədilər də. Nəticədə Azərbaycan özü məsələni həll etməli oldu. İndi belə görürük ki, bunlar münasibətinin həll olunmasını qəbul edə bilmirlər, hətta Azərbaycanı hədələyirlər ki, niyə ərazi bütövlüyünüzü və suverenliyinizi təmin etmisiniz. Belə çıxır ki, ABŞ Qarabağda terrorçuların mövcud olmasını, terrorçulara burada qalmaları üçün şərait yaratmağımızı istəyirmiş. Bu, terrora, terrorçuluğa dəstək vermək deyil, bəs nədir?! Azərbaycan öz ərazisindən terrorçuları, separatçıları təmizləyib, ABŞ bundan inciyib, narazı qalıb və buna görə diplomatlarının Azərbaycana səfərlərini təxirə salıb. Hələ bununla da ürəkləri soyuma- yıb, Azərbaycana qarşı hesabat hazırlayır, hətta bizi hədələyirlər ki, dondurduğumuz “907-ci düzəliş” bərpa edəcəyik. Etsinlər, Azərbaycanın bu cüzi yardıma heç ehtiyacı da yoxdur. Sizin sentlərinizə qalmamışıq! Azərbaycan güclü dövlətdir. 1992-ci il oktyabrın 24-də haqsız, ədalətsiz olaraq Azərbaycana qarşı dövlət səviyyəsində iqtisadi qadağa aksiyasını nəzərdə tutan “907-ci düzəliş”i

Azərbaycan sizin sentinizə və vasitəçiliyinizə möhtac deyil!

Konqresin Xarici İşlər Komitəsində “Qarabağın gələcəyi” ilə bağlı qərəzli məruzə ABŞ-Azərbaycan münasibətlərinə ciddi xələl gətirdi - Azərbaycan Vaşinqton görüşündən imtina etdi; **deputat:** “Belə çıxır ki, ABŞ Qarabağda terrorçuların mövcud olmasına şərait yaratmağımızı istəyirmiş...”

ərazilərini işğal etməyə hazırlamaq istəyirlər: “Bu, sözün həqiqi mənasında şeytandır. Sülhdən danışib əslində bunları etməyin başqa adı yoxdur. Bu siyasət regiona fəlakət gətirməyi vəd edir. Onlar əslində Cənubi Qafqazın “ukraynalasdırılması” siyasətinə start veriblər. Qarabağın gələcəyi adı ilə regionu “ukraynalasdırmaq” siyasətinin konturları cızılır və praktiki addımların atılmasının istiqamətləri göstərilir. Amma bütün bunların heç birinin nəticəsi olmayacaq. Azərbaycan güclü dövlətdir, Azərbaycanın güclü müttəfiqləri var, Azərbaycan da vətəndaş həmrəyliyi hökm sürür, səfərbər olunmuş cəmiyyət mövcuddur. Xalq Prezidentimizin ətrafında birlik nümayiş etdirir. Bu amillər Azərbaycanı və bölgəni qoruyan ən güclü silahdır. Bizə qarşı qurulan planlar nəticə verməyəcək, iflas olacaq”.

Politoloq Elxan Şahinoğlu isə bildirdi ki, amerikalı rəsmilər və diplomatlar Cənubi Qafqazla bağlı Konqresin komitələrinin dinləmələrində çıxış edərkən adətən Azərbaycanın siyasətini tənqid edirlər. Çünki Konqresdə dinləmələri təşkil edənlər erməni lobbisinə yaxın konqresmenlərdir. Onlar isə dinləmələrdə Azərbaycan haqqında yalnız tənqidi fikirlər dinləmək istəyirlər: “Bu baxımdan, Dövlət Departamentinin rəsmiləri problemlə üzləşməmək üçün konqresmenlərin istəklərinə zidd fikirlər

lər söyləyirlər. Əslində isə Vaşinqton Bakı ilə dialoqu davam etdirir. ABŞ dövlət katibinin Avropa və Avrasiya üzrə köməkçisi Ceyms Obrayen Konqresdəki çıxışında amerikalı diplomatların Bakıya səfərlərinin təxirə salındığını desə də, ABŞ Dövlət Departamentinin Qafqaz danışıqları üzrə baş müşaviri Lui Bono noyabrın 8-də Bakıda olub. O il ərzində bir neçə dəfə Bakıda olub, Prezident İlham Əliyevlə və xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovla müzakirələr aparıb.

Vaşinqtonun məqsədi Ermənistanı Rusiyadan uzaqlaşdırmaqdır. Azərbaycan buna mane olmur. Buna baxmayaraq, Brüssel kimi Vaşinqton da “Azərbaycan Ermənistanı təhlükə yaradır” bəhanəsilə Ermənistanı dəstəyi artırmağı qərar verib. Halbuki Brüsselin və Vaşinqtonun məqsədi Ermənistanın Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatından çıxmasını və Rusiyanın hərbi bazasından imtinasını təmin etməkdir”.

“ABŞ-in belə birtərəfli yanaşması onun vasitəçilik rolunu itirməsinə gətirib çıxara bilər. Bu şərtlər altında bizim 20 noyabr 2023-cü ildə Vaşinqtonda Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirləri səviyyəsində keçirilməsi təklif olunan görüşün baş tutmasını mümkün hesab etmədiyimizi qeyd etmək vacibdir”.

Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) ABŞ dövlət katibinin köməkçisi Ceyms O’Braynın Nümayəndələr Palatasının Xarici İşlər Komitəsinin Avropa üzrə alt komitəsinin dinləmələrində verdiyi əsassız açıqlamalarına dair şərhində əksini tapıb.

Bildirilib ki, beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri Azərbaycan xarici siyasətində həmişə prioritet olub. Azərbaycan həmişə beynəlxalq öhdəliklərinə uyğun hərəkət edəcək. Eyni zamanda Azərbaycan öz milli maraqlarına zidd olan bütün mənfi addımları qətiyyətlə və adekvat şəkildə cavablandıracaqdır.

□ **Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”**

Deputat qeyd etdi ki, Ermənistanı silahlandıraraq Azərbaycanı qarşı növbəti müharibəyə, Azərbaycanın

Kino İttifaqının sədri postu uğrunda mübarizə qızıdır. Məlumdur ki, noyabrın 4-də xalq artisti Rasim Balayev birləşmiş kino itti faqlarının sədrliyinə namizəd olub. Ləğv olunmuş digər qurum, Azərbaycan Respublikası Kinematografıqlar İttifaqı İdarə Heyətinin hazırkı sədri xalq artisti Şəfiqə Məmmədovanın namizədliyinə irəli sürüləcəyi deyildi. Son olaraq lent.az saytı Ş.Məmmədovanın namizəd olub-olmaması ilə maraqlanıb, lakin xalq artisti jurnalistə kobud rəftar edib.

Saytın əldə etdiyi məlumata görə, Şəfiqə xanıma Mədəniyyət Nazirliyindən, yüksək məqamlardan bildirilib ki, ləğv olunmuş bir qurum olaraq heç bir halda iclas keçirib namizədliyini irəli sürə bilməyəcəyi deyilib. İddialara görə, Kino Birliyinə yeni bir namizəd Cəmil Quliyevdir. Amma nə Şəfiqə xanım, nə də Rasim Balayev bu namizədin gəlişinə məmnun deyilərlər.

İctimai TV-nin keçmiş rəhbəri Cəmil Quliyev xəbəri təkzib etməyib, amma səhhətində problem olduğunu əsas götürərək danışa bilmədiyini deyib.

Cəmil Quliyevin namizədliyi barədə susması onun ehtiyatlı mövqe tutması ilə izah edilir. Bildirilir ki, İctimai TV-nin keçmiş rəhbəri kino ictimaiyyətinin onun namizədliyinə qarşı çıxmasından və namizədliyinin irəli sürülməsinə mane olmasından ehtiyat edir.

Yeni xəbərlərə görə, daha bir nəfər AKİ-nin sədri postuna namizədliyini irəli sürmək niyyətindədir. Həmin şəxs kinorejissor, "Space" TV-nin keçmiş rəhbəri Vaqif Mustafayevdir.

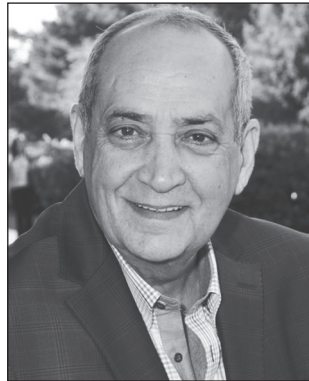
Məsələ ilə bağlı xalq artisti, **görməli aktyor və rejissor Ənvər Həsənov** Manse.az-a açıqlamasında bildirib ki, səhhəti bağlı özünü nə qədər nasaz hiss etsə də, qu-

Kino İttifaqına sədrlik uğrunda mübarizə qızıdır - şanslılar...

Şəfiqə Məmmədova, Rasim Balayev, yoxsa Cəmil Quliyev?

Şəfiqə Məmmədova

Rasim Balayev

Cəmil Quliyev

rultayda iştirak edəcək. O qeyd edib ki, Şəfiqə xanımın kinoya heç bir daxli yoxdur: "O, teatr aktrisasıdır və getsin aktrisalığını etsin. Gözəl xanım və gözəl aktrisasıdır. Ancaq kino ilə bağlılığı təəssüflərlə olsun ki, yoxdur. Rasim Balayev isə 73-cü ildən kinoda işləyir. Bu sahə ilə bağlı biliyə malikdir, ona ümidim var. Lakin həm Şəfiqə xanım, həm də Rasim bəy mənim kimi qocalıblar. Şəfiqə xanım ilə iki-üç filmə birlikdə işləmişəm. Mən 5 ildir pensiyaya çıxmışam. Mənim vaxtmda Şəfiqə Məmmədova sədr seçildi. Özüm də ona səs verməmişəm. O vaxt məndən çox xahiş etdilər. Dedilər ümidimiz, dayağımız olacaq. Məni buna vadar elədilər. Mən də ona səs verdim. Məndən sonra da dostların hamısı ona səs ver-

di və Şəfiqə xanım seçildi. Mən oradan işdən çıxanda həm aktyor, həm rejissor, həm də kino yayım şöbəsinin müdiri idim.

Şəfiqə aktyorlara bir dəfə əl tutmadı, Azərbaycan filmlərinə bir dəfə kömək etmədi. Mənim yeganə namizədim Kino Fondunun müdiri və keçmiş kinostudiyanın redaktoru Cəmil Quliyevdir. Həm ədib, həm rejissordur. Sənəti bilir, sənətə və sənətkara qiymət verir".

Xatırladaq ki, bu ilin iyul ayında Azərbaycan Kinematografıqlar İttifaqı (AKİ) və Azərbaycan Respublikası Kinematografıqlar İttifaqının (ARKİ) idarə heyətlərinin birgə iclası keçirilib və hər iki təşkilatın birləşməsi haqqında qərar qəbul edilib. Yeni təşkilat Azərbaycan Yazıçılar

nur ki, mövcud olmayan, ləğv edilən bir təşkilat necə namizəd irəli sürə bilər? Bu haqda həqiqətnəmi heç kəs sual etmir, düşünmür? Yeni hər iki itti faq şifahi də deyil, rəsmi surətdə, yazılı şəkildə bu məsələyə son qoyub. Yeni bu dərəcədə məsuliyyətsizlik, özbaşınalıq, anarxiya olarmı? Bu həm də biz kino xadimləri üçün təhqirdir! Əgər belədirsə, elə çayxanada görüş təşkil edib, sədr elan edək.

Daha bir məsələ, bütün amillər onu tələb edir ki, kinoya rejissor rəhbərlik etsin. Yeni itti faqın rəhbəri kinorejissor olmalıdır və dünyanın hər yerində belədir, bizdə də daim belə olub. Onlar artıq biznes davası edirlər. Oturub kabinetlərdə boş yerə dövlətdən məaş almaq istəyirlər. Əvvəl hər iki itti faq bizə hesabat verməlidir ki, bu illər ərzində onlar nə iş görüblər. Heç nə, kabinetlərdə oturub, özləri üçün kef ediblər. Qurultayda mütləq hər iki itti faqın sədrinin hesabatı dinlənilməli, müzakirə olunmalıdır. Daha sonra namizədlər irəli sürülməli, həmin namizədlər də bizə hesabat verməlidirlər ki, onların fəaliyyətləri nədən ibarət olacaq".

Ləğv olunan Azərbaycan Respublikası Kinematografıqlar İttifaqının üzvü olmuş, Əməkdar incəsənət xadimi,

kinorejissor Ayaz Salayev isə qeyd edib: "Mən artıq tamamilə bu məsələdən, itti faqdan kənaram. Yeni itti faqa kimin sədr seçiləcəyi, nə baş verəcəyi məni maraqlandırmır".

Xalq artisti Afaq Bəşir-qızı yeni Kino İttifaqına sədr kimi görmək istədiyi kino xadiminin adını açıqlayıb: "Əslində həm Cəmil Quliyev, həm də Vaqif Mustafayev kino sahəsində "bişmiş" insanlardır.

Cəmil Quliyev kino-televiziyada böyüyən, yetişən adamdır. Onun atası, rəhmətlik Elşad Quliyevin televiziyanı necə saxladığı, inkişaf etdirdiyi hər kəsə məlumdur. Hesab edirəm ki, bu sədr məsələsində çox diqqətli olmaq lazımdır. Ümumiyyətlə, incəsənət sahəsində vəzifədə oturmaq fədakarlıq tələb edir. Yeni bu sahəni sevir, özünü ona qurban verməli. Burada paxıllıq, tərəfkeşlik, qohumbazlıq, haqqı qoyub, nəhaqqın yanında durmaq olmaz. Ona görə də elə bir insan varmı ki, özünü buna fəda etsin? Deyim ki, qeyd etdiyim cəhətlər Cəmil Quliyevə daha çox aiddir. O, çox təvazökar, həddən ziyadə mədəni insandır və buna görə sədr onun olmağını istərdim".

□ **Xalidə GƏRAY, "Yeni Müsavat"**

Erməni lobbisi YUNESKO-nu belə batırır...

Böhran yaşayan təşkilat rəzil durumda

Qəter Dövlətinin Əmiri Şeyx Təhim bin Həməd Al Taninin anası Əlahəzrət Şeyxa Moza bint Nasir əl-Misnəd Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Təhsil, Elm və Mədəniyyət Təşkilatının (YUNESKO) xoşməramlı səfiri vəzifəsini tərk edib.

İstanbulda keçirilən zirvə toplantısı zamanı o bildirib ki, YUNESKO bombardman olunan Qezza əhalisini xilas etmək və onlara yardım göstərməkdə öz rolunu yerinə yetirmədiyinə görə, xoşməramlı səfir vəzifəsindən gedir.

Əslində səfirin dedikləri bizə və dünyaya çoxdan məlumdur. YUNESKO-nun böhran yaşadığını Qarabağ məsələsində də açıq-aşkar görmək olar.

YUNESKO-nun rəhbəri, fransız Odri Azulen erməni lobbisi ilə yaxındır. Ona görə də təşkilat erməni lobbisinin təzyiqlərinə müqavimət göstərə bilmir. Bu gün YUNES-

KO faktiki olaraq Fransa tərəfindən idarə olunur.

İşğal dövründə bu qurum Qarabağda Azərbaycanın tarixi və mədəni abidələrini yoxlamaqdan imtina etdi. İşğala son qoyulduqdan sonra da qurum təəssüf ki, anoloji siyasətini davam etdirir. Bu isə YUNESKO-nun bu və ya digər dairələrin siyasi marağını əsas götürməklə Ermənistanın işğal dövründə mədəni irsə münasibət-

də törətdiyi vandalizmə göz yumması deməkdir.

Xatırladaq ki, işğal dövründə Azıx mağarasını ermənilər hərbi sursat anbarına çevirib. İnsanlığın ən qədim dövr mədəniyyət nümunələrinin toplandığı Azıx mağarasında Ermənistan hərbiçiləri azıxantropa aid əşyaları - gildən və daşdan məişət əşyaları və əmək alətlərini məhv etdiklərini pərdələmək üçün yeni

tədqiqatlar təşkil ediblər. Yeni aşkar etdikləri artefaktları dəvət etdikləri xarici arxeoloqlar vasitəsilə ərazidən kənara çıxaraq təbliğat alətinə çeviriblər. YUNESKO isə bütün bunların qarşısında susub.

Erməni işğalçıları məşhur Xocalı kurqanlarını yer üzündən siliblər. İşğal altında saxladığıqları İslam abidələri, xüsusilə məscidlər, türbələr və qəbiristanlıqları dağıdıblar, alban xristian abidələrini isə tamamilə saxtalaşdırıb, erməniləşdiriblər. Xalqımızın tarixi yadigarı olan Yelisey məbədi, Həsəniz məbədi və digər abidələrdə olan alban yazıları silinib. Həmin abidələrin albanlara məxsus olan əşyaları dağıdılib. Yelisey məbədində Alban hökmdarı III Vaçaqanın qəbri və yazı tamamilə məhv edilib. YUNESKO bunları da görməyib.

İşğal olunmuş ərazilərdə Azərbaycanın mədəni irsini təşkil edən mədəniyyət obyektləri xüsusi qəddarlıqla yer üzündən

silinib. Ermənilər ələ keçirdikləri ərazilərdə 12 muzey, 6 rəsm qalereyası, tarixi əhəmiyyətli 9 sarayı yandırbılar.

Nadir tarixi əhəmiyyətli 40 min muzey sərvəti və eksponatı talan olunub. 192 ziyarətqah, 144 məbədi, 67 məscid erməni təcavüzünün qurbanına çevirilib. Laçındakı Ağoğlu kilsəsi, Kəlbəcərdəki Xudavəng, Gəncəsər məbədinin albanlara məxsusluğunu göstərən elementlər silinib, erməniləşdirilib.

Keçmiş SSRİ-də yeganə Ağdamda olan Çörək Muzeyi şəhərin bombardmanı zamanı yerlə-yeksan edilib, dünya şöhrətli Kəlbəcər Tarix-Diyarşünaslıq Muzeyinin 13 minədən çox, Laçın Tarix-Diyarşünaslıq Muzeyinin 5 mindən çox qiymətli və nadir əşyası Ermənistanla daşınıb. Şuşanın zəbt edilməsi nəticəsində mənəviyyatımıza ağır zərbə endirilib. Təkcə Şuşa şəhərində 8 muzey, 31 kitabxana, 17 klub, mədəniyyət evi dağıdılib.

Şuşa şəhərinin tarixi muzeyinin 5 minədən çox əşyası, Azərbaycan Xalçası və Xalq Təbiiqi Sənəti Dövlət Muzeyi

Şuşa filialının, Dövlət Qarabağ Tarixi muzeyinin 1000-dək əşyası, professional Azərbaycan musiqisinin banisi, bəstəkar Üzeyir Hacıbəyovun evinin 300-dən çox əşyası talan olunub. Azərbaycan xalçaları, xalça məmulatları, Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyətlərinin xatirə əşyaları, digər qiymətli materialları oğurlanıb. Bütün bunara YUNESKO, sadəcə olaraq, susub...

Erməni lobbisi YUNESKO-nun Azərbaycanın mədəni irsinə qarşı qoruma və monitorinq funksiyalarını yerinə yetirməsinə mane olur. Ermənistanın işğalı altında olan ərazilərdə Azərbaycanın mədəni irsinə qarşı törədilmiş vandalizm və talan faktlarını YUNESKO-nun nəzarətinə çatdırmaq üçün Azərbaycan tərəfindən bir neçə dəfə təkliflər verilib. Lakin erməni lobbisinin təsiri ilə YUNESKO-nun bu ərazilərə missiya göndərməsi gecikdirilib və ya ləğv edilib.

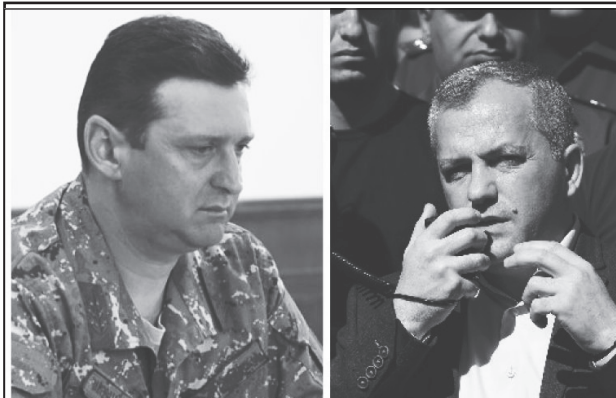
Bir sözlə, YUNESKO haqsız mövqeyi ilə öz nüfuzunu itirir, məhvə doğru gedir... □ **"Yeni Müsavat"**

Ermenistanın daxili siyasi seqmentində baş verən proseslər Rusiyanın baş nazir Nikol Paşinyanı devirmək məqsədilə yeni həmləyə əl atdığı ehtimalını önə çıxarır, xüsusilə keçmiş prezident Robert Köçeryanın həbs edilən oğlu Levon Köçeryanın “Ermənistan” fraksiyasından deputat mandatı alması və buna görə azadlığa çıxması fonunda.

AMİP Mərkəzi Şurasının sədri, politoloq Rəşad Bayramov Ermənistanda Paşinyana qalib gələcək lider görmür: “Levon Köçeryanın Ermənistan müxalifətinin yeni lideri olma ehtimalı olduqca aşağıdır. Hətta belə olsa belə bu nəyisə dəyişməyəcək. Çünki bu gün Ermənistanda Rusiyaya bağlı olan müxalif qüvvələrin mövqeləri olduqca zəifdir. Bunun da bir neçə səbəbi var. Birincisi, istər Köçeryanın, istərsə də

“erməni soyqırımı” iddialarının dünyada yayılmasındakı xidmətləri, Ermənistanda çoxlu sayda iş yerləri açması, mütəmadi olaraq yardım kampaniyaları keçirməsi, o cümlədən də Köçeryan və Sərkisyan komandasında təmsil olunması, dünyadakı erməni diaspor təşkilatları ilə əlaqələri və nəhayət maliyyə imkanları ona müxalifət lideri qismində çıxış etmək imkanı tanıya bilərdi. Amma Rusiya bu

zülmkar bir xunta rəhbəri kimi xarakterizə edirlər. Paşinyan 44 günlük Vətən müharibəsində böyük məğlubiyyətə uğramasına baxmayaraq, dərhal keçirdiyi növbədənkenar seçkidə yenidən baş nazir seçilməyi bacardı. Köçeryana erməni cəmiyyəti yenə səs vermədi. Uzun müddətdir ki, belə bir sual yaranıb ki, Ermənistanda keçmiş spiker Dəmirçyanın güllələnməsi təcrübəsi ola-ola Rusiya Paşinyanı niyə aradan

Qarabağ separatçıları istintaqa çağırıldı

“Cəlal Arutyunyanla danışdım, kiçik hüquqi problem var, həll olunarsa, mənə, o, istintaq komissiyasının iclasında iştirak edə biləcək”.

Bunu Ermənistan parlamentinin müdafiə və təhlükəsizlik komitəsinin sədri Andranik Köçeryan jurnalistlərə bildirib.

O deyib ki, Qarabağ separatçılarının “keçmiş müdafiə naziri” Cəlal Arutyunyan bəzi məsələlərə aydınlıq gətirməlidir.

“İstintaq komissiyası onun gəlmədiyi təqdirdə heç nə edə bilməyəcək. Amma bizim hazırladığımız qanunvericilik təşəbbüsü istintaq komissiyalarına gələcəkdə imkan verəcək ki, dövlət olunanların iclaslara gəlməmək imkanı olmasın”, - deyər Köçeryan bildirib.

O, həmçinin qeyd edib ki, parlamentin təhqiqat komissiyasının iclasına qondarma “artsax”ın sonuncu başçısı Samvel Şahramanyan da dövlət olunub. Şahramanyan hələ ki dövlətə cavab verməyib.

“İstintaq komissiyasının həm Şahramanyan, həm də Arutyunyanı dinləməsi çox vacibdir”, - Andranik Köçeryan bildirib.

Köçeryanın sözlərinə görə, parlamentin istintaq komissiyası Qarabağ separatçılarının keçmiş başçısı Araik Arutyunyanı, eləcə də 44 günlük müharibə zamanı “müdafiə naziri” olmuş Cəlal Arutyunyanı məğlubiyyətin səbəblərinin araşdırılması üçün dindirmək istəyir. Amma Araik Arutyunyan Bakıda həbsdə olduğundan onun dindirilməsi mümkün deyil.

Belədə komissiya bir sıra suallara Cəlal Arutyunyan və Araik Arutyunyan əvəzinə “artsax”ın sonuncu başçısı Şahramanyandan cavab almaq qərarına gəlib.

Hindistanın “bambarabatay”ı

Hindistan Ermənistanla 30 mm və 40 mm çaplı qumbaralar tədarük edəcək.

Bu barədə “Indian Aerospace Defence Nyus” (İADN) məlumat yayıb.

Nəşrin məlumatına görə, “Munitions India Limited” şirkəti tərəfindən Ermənistanla 150 min ədəd qumbara çatdırılacaq.

Qəzet qeyd edib ki, Hindistan 2 ay əvvəl Ermənistanla 5 milyon ədəd 7,62 mm çaplı güllə verib.

Qeyd edək ki, bir müddət öncə Ermənistanın Hindistanla PUA əleyhinə “Zen” anti-dron sisteminin alınması üçün 41,5 milyon dollarlıq müqavilə imzaladığı barədə məlumat yayılmışdı.

Bundan başqa, İrəvan 90 ədəd 55 mm-lik ATAGS artilleriya sisteminin alınması ilə bağlı Hindistanla 155 milyon dollar dəyərinə müqavilə imzalayıb. ATAGS-ların 6-sı bu ilin sentyabrında göndərilib. Daha 84 ədədi qarşıdakı 3 il ərzində göndəriləcək.

Ermənistanın Hindistandan 24 km mənzilli “MArG 155/39” özüyəriyən haubitsası sifariş etdiyi də məlumdur. Bəzi məlumatlara görə, İrəvan bu haubitsalardan 70-100 ədəd ala bilər.

Daha sonra Ermənistanın bu ölkədən atış məsafəsi 70 km olan 18 ədəd “Pinaka” reaktiv yayılma atış sistemi, çoxlu sayda tank əleyhinə sistemlər alacağı bildirilir.

Ümumilikdə isə Ermənistanın Hindistanla silah alışı ilə bağlı bağladığı müqavilələrin ümumi dəyəri yarım milyard dollar civarındadır.

“Kreml Köçeryanın deputat oğlu üzərindən oyun qurur” iddiası

Ekspert: ““Qarabağ klanı”nın yenidən hakimiyyətə gətirilməsi Rusiyanın Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətlərinə soyuqluq gətirər”

Hesab etmək olar ki, Köçeryan oğlu Levonu azad etmək məqsədilə ona rəhbərlik etdiyi fraksiyadan “mandat” bağışlandı. Hərçənd Levonun parlament kürsüsünə çıxan kimi verdiyi açıqlamalar baş verənlərin təsadüf olmadığı verisiyasını gücləndirir. **Levon Köçeryan** iki məsələ üzərində xüsusilə dayanıb.

Birincisi, Nikol Paşinyanın devrilməsi. O bildirib ki, əsas hədəfi hakimiyyət dəyişikliyidir: “Bunun necə həyata keçiriləcəyi haqda deyər bilərəm ki, müxtəlif küçə aksiyaları olub, seçkilərdə iştirak var, hərçənd gələcəkdə nəse olacağını düşünürəm”.

Bununla oğul Köçeryan atasının edə bilmədiyini üzərinə götürdüyünü elan etdi. İkincisi, Qarabağ iddiasının gündəmə gətirilməsi. Levon iddia edib ki, “Qarabağ səhifəsi bağlanmayıb” və o, bununla bağlı mübarizə aparacaq. Baş verənlərin günahını isə Paşinyanın üzərinə yıxıb.

Axar.az yazır ki, Levon Köçeryan Ermənistan müxalifətinin yeni lideri, yaxud yeni siması olaraq ortaya çıxıb. Və bu planın Rusiyada hazırlandığı istisna edilməməlidir. Rusiyanın Ermənistanda hakimiyyət dəyişikliyi planı sirr deyil, lakin bunu sosial məsələlər üzərində edə bilmədiyi də ortadadır. Əsas motiv kimi Qarabağ məsələsi götürülsə də, müxalifətin indiyə qədər həyata keçirdiyi fəaliyyət nəinki nəticə vermir, ümumiyyətlə, effektiv deyil. Bunun səbəblərindən biri kimi erməni ictimaiyyətinin Robert Köçeryan və Serj Sərkisyanın təmsalında keçmiş klana olan nifrəti, Paşinyan gedəcəyi təqdirdə, eyni xunta rejiminin qayıdacağına dair qorxulandır. İstisna deyil ki, Rusiya bu vəziyyətdə “bir daşla iki quş” vurmaq gedir: həm müxalifətin yeni liderini-simasını önə çəkir, bununla əhalinin inamını qazanmağa çalışır, həm də yeni sima olaraq özünə yaxın olan şəxsi seçir, erməni müxalifəti üzərində nəzarət imkanlarını riskə atmaq istəmir.

Moskvanın gənc Köçeryan üzərindən belə bir plan qurmaq istəməsi nə qədər ciddi ola bilər?

Sərkisyanın hakimiyyəti dövründə ölkədə baş alıb gedən özbaşınalıq, korrupsiya, əhalinin güzəranının həddən artıq aşağı olması erməni ictimaiyyətinə bu klana olan inamı həddən artıq azaldıb. İkincisi, bu gün erməni ictimaiyyətində anti-Rusiya mövqeyi o qədər güclüdür ki, Rusiyaya bağlı olan istənilən siyasi fiqur məğlub olmağa məhkumdur.

Kiminsə yenidən Qarabağ kartından istifadə edərək uğur qazanması ehtimalı da demək olar ki, yoxdur. Nəzərə almaq lazımdır ki, anti-Rusiya mövqeyi nümayiş etdirən Paşinyan və komandası seçkilərdə böyük faizlə qələbəni məhz İkinci Qarabağ savaşındakı məğlubiyyətdən sonra əldə ediblər. Yəni erməni ictimaiyyəti üçün Qarabağ məsələsi böyük ölçüdə artıq keçmiş məsələdir. Paşinyan və komandasına səs verən çoxluq, bununla həm də Qarabağ yülünün Ermənistan üzərindən götürülməsinə səs verib.

Levon Köçeryanın Rusiya projesi olma ehtimalına gəldikdə isə bu qeyri-ciddi məsələdir. Rusiya yaxşı dərk edir ki, Robert Köçeryan və Serj Sərkisyanın təmsalında keçmiş klana olan nifrət bu komandanın hər hansı bir şəxsin Paşinyan üzərində qələbə ehtimalının sıfır endirir. O ki qalsın, Köçeryanın oğlu ola.

Rusiya üçün erməni müxalifətinin lideri təmsalında ən uyğun namizəd əslində Vardanyan idi. Onun istər Ermənistan, istərsə də Qarabağ erməniləri üçün etdikəri, saxta

kartdan vaxtından əvvəl və yanlış yerdə istifadə etdi, nəticə də göz qabağındadır.

Təbii ki, bu günün özündə də Rusiyada fəaliyyət göstərən, kifayət qədər maliyyə imkanlarına və erməni ictimaiyyətinə müəyyən mövqelərə malik şəxslər var. Amma onların hər hansı birinin Paşinyana təzyiq edə biləcək və ya Ermənistanı yenidən Rusiyanın orbitinə qaytaracaq gücü yoxdur. Ermənistanı dizə gətirmək üçün yeganə mümkün variant hərbi çevriliş variantıdır. İndiki halda Paşinyanı ancaq bu yolla hakimiyyətdən uzaqlaşdırmaq olar”.

BAXCP sədrinin müavini, siyasi ekspert Niyaməddin Orduxanlı da Köçeryanın oğlunun hakimiyyətə gətirilməsini o qədər də real saymır: “Uzun müddətdir ki, Paşinyan-Köçeryan düşmənciliyi davam edir. Köçeryan Paşinyanı həbsə göndərən prezident olub. Paşinyan da hakimiyyətə gələn kimi birinci Robert Köçeryanı həbs etdi. Bir müddət sonra Putinin şəxsi müraciətindən sonra Paşinyan Roberti azadlığa buraxdı. Artıq demək olar ki, bu düşməncilik bir-birinə patoloji nifrət səviyyəsinədir, Köçeryan ailəsi də qısqaslıq hissi ilə yaşayır. Köçeryanın oğlu Levonun Rusiya tərəfindən hakimiyyətə gətirilməsi planı az inandırıcıdır. Çünki Rusiya çox yaxşı bilir ki, Ermənistan cəmiyyətinə uzun müddət rəhbərlik etmiş Köçeryan-Sərkisyan cütüyünün böyük dəstəyi yoxdur. Bu adamları korrupsioner, qəddar,

götürmür? Rusiyanın uzun illik dövlətçilik təcrübəsi var. Rusiya ilk olaraq Ermənistanda sosial dayaqları güclü olan qərbperəst qüvvələri xalqın gözündən salmaq və bütün dayaqlarını sıradan çıxarmaq istəyir. Hörmətdən düşən, Sorosun cocuğu və Fransanın bacısı olan Paşinyanın aradan götürülməsi daha uyğun olar. Rusiya Ermənistanda Qərbi gözəndən salmaq məqsədini qarşısına qoyub. Nikol devrildəndən sonra Rusiya özünün əlahtısını Ermənistanla gətirər. Putinin qarşısında müti kimi durmaq istəyən o qədər erməni var ki. Levon indiki vəziyyətdə Paşinyana təzyiq kimi istifadə olunur. Bu qüvvələr Ermənistanda revanşist kimi qəbul olunur. Erməni xalqı bir daha dərinəndən düşünməlidir ki, 30 il ermənilərin var-yoxunu oğurlayan bir klanın yenidən hakimiyyətə qayıtması gücü Azərbaycanla növbəti müharibə deməkdir və Azərbaycanın dəmir yumruğunun Ermənistanın başını ezməsinə gətirib çıxaracaq. Buna görə də ermənilər növbəti səhvlərini etməməlidirlər. Həmçinin də Rusiya ilə həm Azərbaycanın, həm də Türkiyənin qarşılıqlı əlaqələrinin olmasını da unutmamaq olar. Putin İlham Əliyevə çox böyük hörmətlə yanaşır. Köçeryan tayfasının yenidən hakimiyyətə gətirilməsi Rusiya ilə Azərbaycan və Türkiyə arasında münasibətlərin soyuqluğuna gətirib çıxarar. Bundan da ən çox ziyan çəkən Rusiya olacaq”.

□ **Cavanşir ABBASLI**
“Yeni Müsavat”

Qubad İbadoğlunun həbs müddəti üç ay uzadıldı

Bakının Nərimanov Rayon Məhkəməsində istintaq orqanının Azərbaycan Demokratiya və Rifah Partiyasının sədri professor Qubad İbadoğlunun həbs müddətinin uzadılması haqqında təqdimata baxılıb.

Vəkil Zibeydə Sadiqovanın "Turan"a verdiyi məlumata görə, məhkəmə siyasətçinin həbs müddətini daha 3 ay uzadıb. Onun sözlərinə görə, müstəntiq və prokuror həbs müddətinin uzadılmasını istintaq hərəkətlərinin davam etdirilməsi zərurəti ilə əsaslandırıb. Onlar iddia ediblər ki, siyasətçi azadlıqda olsa, istintaqa təsir göstərə bilər.

"Qubad İbadoğluna qarşı yeni ittihamlar da irəli sürülə bilər", - deyə vəkil məhkəmə iclasının yekunlarını şərh edərkən bildirib. Q.İbadoğlu özü ittihamların və həbsdə saxlanılmasının əsassız olduğunu bildirib.

Vəkil həmçinin siyasətçiyə qarşı irəli sürülən ittihamların hüquqi əsası olmadığını qeyd edib.

Siyasətçinin qardaşı Qalib Bayramov Q.İbadoğlunun səhhətindəki problemlərin dərinləşdiyini qeyd edib. Onurğa disklərinin çıxıntısı, yerdəyişməsi və sinirlərin əzilməsi səbəbindən o, yata bilmir və yorgundur. Hərəkət etmək qabiliyyəti gündən-günə azalır.

İnsan Haqları Məhkəməsi yeni qərarlarını elan edib

Avropa İnsan Haqları Məhkəməsi (AİHM) noyabr ayının 16-da Azərbaycandan göndərilmiş 6 ərizə ilə bağlı yekun qərarlarını elan edib.

"Yaşar Kərimov və başqaları Azərbaycana qarşı": Bu iş ictimai toplantıların təşkilatçılarına və iştirakçılarına qarşı qeyri-qanuni və ya qeyri-proporsional tədbirlər tətbiqi və inzibati xəta haqqında iş üzrə icraat zamanı məhkəmələrin ədalətsizliyi ilə bağlı idi. 5 ərizəçi onlara münasibətdə konvensiyanın 11 və 6-cı maddələrinin pozuntusunun baş verdiyini iddia edirdi.

Kommunikasiya zamanı tərəflər dostca anlaşılırlar. Dostca anlaşmalara əsaslanan qərardada görə, hökumət ərizəçilərə ədalətli əvəz ödəməlidir.

Ərizəçilərdən Yaşar Kərimova, Elnur Quliyevə, Emin Fərhadova və Babək Muradova mənəvi zərər əvəzi 3700 avro, xərc və məsrəflərə görə 450 avro (hər birinə) ödənilməlidir. Sarvan Cumayevə isə mənəvi zərər əvəzi 2500, xərc və məsrəflərə görə 350 avro ödənilməlidir.

"Zülfüyyə Nəcəfova və başqaları (3) Azərbaycana qarşı": Bu məhkəmə işi mülkiyyət hüququnun pozuntusu və səmərəli müdafiə vasitələrinin mövcud olmaması iddiaları ilə bağlı idi.

Məhkəmə ərizəni baxılacaq işlərin siyahısından çıxarmağa qərar verib.

Qərardada qeyd edilir ki, hökumət ərizələrlə bağlı qeydlərini təqdim etsə də, ərizəçilər məhkəmənin məktublarına cavab vermədiyindən belə qərar qəbul edilib.

Böyük Britaniya Cenevrədə BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasında Azərbaycanın universal dövrü icmalının müzakirəsi çərçivəsində bəyanatla çıxış edib.

"Birləşmiş Krallıq Azərbaycanın universal dövrü icmal prosesinde iştirakını və minalardan zərər çəkənlərin mühafizəsini gücləndirməsini alqışlayır. Biz Azərbaycanı münafiqşədən sonra barışıqı, xüsusən də məcburi köçkünlərin müdafiəsini inkişaf etdirməyə çağırırıq", - bəyanatda deyilir.

Eyni zamanda sənəddə Azərbaycanda insan hüquq və azadlıqlarının məhdudlaşdırılmasından narahatlıq ifadə edilir.

"Biz ifadə və sərbəst toplaşmaq azadlığına qoyulan məhdudiyyətlərdən narahatıq. Biz Azərbaycanı insan hüquqlarının müdafiəsini təkmilləşdirməyə çağırırıq", - deyə bəyanatda bildirilir.

Böyük Britaniya universal dövrü icmal çərçivəsində Azərbaycan üzrə üç tövsiyə irəli sürüb:

- Hüquq müdafiəçilərinin, vətəndaş cəmiyyəti fəalları və jurnalistlərin, habelə həbsdə olan xarici vətəndaşların hüquqlarının pozulması ilə bağlı bütün iddiaların səmərəli və şəffaf şəkildə araşdırılmasını təmin etmək;

- Cinayət Məcəlləsindən böhtan və təhqirə görə jurnalistlərin məsuliyyətini nəzərdə tutan 147 və 148-ci maddələr çıxarılmalı;

- Məişət zorakılığının bütün formalarının cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi üçün Cinayət Məcəlləsinə zəruri əlavələr edilsin (mənbə: "Turan")

Azərbaycanda sərbəst toplaşmaq azadlığı pozulurmu? Britaniyanın qəfil bu məsələləri qaldırması nədən qaynaqlanır?

Hakim Yeni Azərbaycan Partiyasının deputatı Aydın Hüseynov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Böyük Britaniyanın BMT-dəki mövqeyi Azərbaycanla münasibətlərinə uyğun gəlmir: "Xüsusən də bəyanatda əksini tapan "Biz ifadə və sərbəst toplaşmaq azadlığına qoyulan məhdudiyyətlərdən narahatıq. Biz Azərbaycanı insan hüquqlarının müdafiəsini təkmilləşdirməyə çağırırıq" fikri başadüşülən deyil. O mənada başadüşülən deyil ki, Azərbaycanda ifadə azadlığı, sərbəst toplaşmaq azadlığı təmin olunduğu halda belə bir çağırışa ehtiyac yoxdur. Hansısa qərəzli "hüquq müdafiəçiləri" və ya radikal müxalifət təmsilçilərinin təqdim etdikləri saxta hesabatlara, məlumatlara o demək deyil ki, orada yazılanlar həqiqəti əks etdirir. Böyük Britaniya kimi ciddi dövlət saxta hesabatlara fakt kimi qəbul etməməlidir. Azərbaycanda sosial şəbəkələr, saytlar, qəzetlər, televiziya hər bir vətəndaşın ifadə azadlığı hüququndan istifadə etməsi üçün açıq bir meydanıdır. Dövlət buna heç bir məhdudiyyət qoymur.

Britaniyanın tənqidi - Azərbaycanda aksiyalar qadağan olunub(mu)

YAP-dan, hüquq müdafiəçisindən və müxalifətdən reaksiyalar

Azərbaycanda sərbəst toplaşmaq azadlığının təmin edilməsi üçün hər bir rayonda, paytaxtda meydanlar ayrılıb. Dövlət sərbəst toplaşmaq azadlığını da təmin edir. Ölkəmizdə insan hüquqları qorunur. Milli, dini, siyasi mənsəbiyyətindən asılı olmayaraq hər bir vətəndaşımızın hüquqları qorunur, qanunlarımız hər kəsin hüquqlarını qoruyur. Böyük Britaniyanın bu qeyd olunan məsələlərə bağlı narahatlıq keçirməsinə ehtiyac yoxdur".

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə isə bildirdi ki, Britaniyanın bəyanatı təəssüf doğurur: "Bəyanatda minalardan zərər çəkənlərin müdafiəsinin gücləndirilməsi alqışlanır, bu, sanki bizim könlümüzü almaq üçün deyilir. Çünki bunun ardınca həqiqətə uyğun olmayan və mənbəyi haradan onlara çatdırıldığı bilinməyən fikirlər yazılır. Azərbaycanda xüsusən də məcburi köçkünlərin hüquqlarının müdafiəsi edilməsi üçün çağırılması başadüşülən deyil. Məcburi köçkün dedikdə Qarabağdan könüllü gətirilmiş ermənilərin, yoxsa 30 il torpaqları ermənilər tərəfindən işğal olunduğu üçün məcburi köçkün həyatı yaşayan azərbaycanlıların nəzərdə tutulduğu bəlli deyil. Əgər azərbaycanlıları nəzərdə tutulursa, 30 ildən artıqdır dövlətimiz onların bütün hüquqlarını qoruyur. Əgər erməniləri nəzərdə tutulursa əvvəla həmin ermənilər məcburi köçkün hesab oluna bilməz, Azərbaycan onları zorla köçürməyib, əksinə, rəsmi şəkildə dəfələrlə onlara getməmələri üçün çağırış edib.

Azərbaycanda insan hüquq və azadlıqlarının məhdudlaşdırıldığına qeyd edilməsi və çağırış ünvanlanması bir hüquq müdafiəçisi kimi mənim və həmkarlarımla bəşarə düşməyi çağırışdır.

Azərbaycanda insan hüquq və azadlıqlarının qorunması istiqamətində çox ciddi addımlar atılıb və atılır. Ölkədə Ombudsman Aparatı var, hüquq-müdafiə təşkilatları fəaliyyət göstərir, güc strukturlarının, prokurorluğun hesabları tətbiq olunur. Azərbaycanda insan hüquq və azadlıqları həm qorunur, həm də onu pozanlara qarşı cəzalar tətbiq edilir. Belə bir realıq ortada olduğu halda, insan hüquq və azadlıqlarının təkmilləşdirilməyə çağırılması da tələskən verilmiş bəyanatdır".

Ç.Qənizadə onu da bildirdi ki, Cinayət Məcəlləsindən böhtan və təhqirə görə jurnalistlərin məsuliyyətini nəzərdə tutan 147 və 148-ci maddələr çıxarılması çağırışı yanlışdır, absurddur. Çünki həmin maddələr çıxarılsa, özünü jurnalist adlandıran müəyyən qisim insanlar istədiyi şəxslərə ləkə atmaq, təhqir və ləyaqətini alçatmaqla cəmiyyətdə ağır nəticələrə yol açar, kaos yarada bilər".

Hüquq müdafiəçisi qeyd etdi ki, sərbəst toplaşmaq azadlığının pozulduğu barədə bəyanatda əksini tapan fikirlər də tənqidi dözümsüzdür: "Azərbaycanda istənilən təşkilatlar qanunda nəzərdə tutulmuş qaydalara uyğun olaraq dövlətlə razılaşdırılmaqla kütləvi aksiyalar keçirə bilərlər. Sərbəst toplaşmaq və azad fikrini ifadə etmək hansı ərazilərdə kütləvi aksiyalar keçirilə bilər sualına qanunda cavab verilir. Həmin ərazilərdə deyil, hansısa küçədə qanunsuz aksiya keçirmək istəyənlər qruplarını isə məqsədi aksiya keçirmək yox, asayışı pozmaq, polislə qarşıdurma şəraitini yaratmaq olur. Asayışı pozmaq üçün edilən bu cür cəhdlərin qarşısının qanuna uyğun olaraq alınması sərbəst toplaşmaq azadlığının pozulması sayıla bilməz".

Müxalifətdə olan AMİP-in sədri Arzuxan Əlizadə isə bildirdi ki, illərdir bir sıra aparıcı ölkələrin və beynəlxalq təşkilatların Azərbaycana yönəlik ikili standartlı münasibətinin şahidi oluruq: "Əslində bundan da təəccüblənmirik. Azərbaycanın regionda söz və güc sahibinə çevrilməsi bir sıra dövlətləri və təşkilatları narahat etməkdədir. Zaman-zaman Azərbaycanda insan hüquqları ilə bağlı məsələlər gündəmə gətirilir. Amma təəssüf ki, Azərbaycan torpaqları erməni işğalı altında olduğu dövrlərdə yurtdan didərgin salınmış yüz minlərlə insanın hüquq və azadlıqları həmin təşkilatları, dövlətləri narahat etmirdi. Eyni zamanda bugünkü qondarma Ermənistan dövlətinin ərazisindən-tarixi Azərbaycan torpaqlarından azərbaycanlılar qovulanda, soyqırma məruz qalanda bu təşkilatlar, aparıcı dövlətlər narahatlıqlarını ifadə etmədilər.

Qanunvericilikdə müəyyən boşluqlar və çatışmazlıqlar var. Onların da düzəldilməsi istiqamətində zaman-zaman addımlar atılır. Azərbaycan qanunvericiliyinə, Cinayət Məcəlləsinə də daxil olmaqla son illərdə bir sıra əlavə və dəyişikliklər edilib. Bundan sonrakı dövrdə də edilməsi zərurəti var. Amma bu, ölkəmizin daxili işidir. Bu, hansısa beynəlxalq təşkilatın, aparıcı dövlətin işi deyil. Ona görə də onların daxili işlərimizə qarışmaq cəhdləri qəbul edilə bilməz. Azərbaycan insan haqları məsələsinə diqqəti artırmalıdır. Sərbəst toplaşmaq azadlığı da daxil olmaqla, digər hüquqların bir qədər təkmilləşməsi istiqamətində qanunvericiliyə müəyyən dəyişikliklərin edilməsi mümkündür. Bu, Azərbaycanın öz daxili işidir".

□ **Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

Qış sərt keçəcək - Bakı rəhbərliyi "bacararıq" havasında

Ekspert: "Vəzifəli şəxslərin keçdiyi küçələr təmizlənir, digərləri qarın içində qalır"

Azərbaycana qış gələr-gəlməz özündən əvvəl problemlərini də gətirir. Hər il güclü yağış, yaxud qar yağdığımda ilk olaraq yollar bərhad vəziyyətə düşür, insanlar saatlarla tıxaclarda qalır. Bakı sanki Venesuelanı xatırladır. Avtomobillər suyun altında qalmış vəziyyətdə, şəhərdə həyat dayanmış şəkildə olur. Yalnız yolları? Ötən il şahidi olduq ki, ucqar rayonlarda evlərə istiliyin verilməsi ilə bağlı bir sıra problemlər yaşanıb. Valideynlər saxta səbəbindən məktəblərə övladlarını buraxmadılar. Paytaxt məktəblərindən də istilik sistemi ilə bağlı şikayətlər var idi. Eləcə də Bakıda qazla təmin olunmayan bəzi yeni tikilən binalarda da olduqca soyuq havalarda elektrik enerjisinin kəsilməsindən şikayətlənənlər var idi. Bəs bu il necə, yenə də həmin problemlər yaşanacaq mı?

nə hazırlığı, verilən tapşırıqların və görülmə işlərin icra vəziyyətini yoxlayıblar.

Bildirilib ki, son günlərdə ölkənin dağ rayonlarına əvvəlki illərlə müqayisədə daha çox qar yağması qışın sərt və yağmurlu keçəcəyindən xəbər verir. Bununla əlaqədar rayon icra hakimiyyətlərində qışa hazırlıqla bağlı yaradılan qərargahlar, kommunal və təsərrüfat xidmətləri və aidiyyəti təşkilatların rəhbərləri həmin günlərdə üzərlərinə düşən vəzifələrin tam şəkildə yerinə yetirilməsi üçün hazır olmalıdır. Hər bir quruma qarın təmizlənməsi üçün lazımı qədr alət, inventarın (bel, kürək, ling və s.) toplanması, duz ehtiyatı yaradılması, xüsusi texnikaların vəziyyətinin yoxlanılması ilə bağlı tapşırıq

aparılır. Digər küçə və prospektlər də qalır Allah ümidinə, nə vaxt havalar düzələr, buz əriyər yollar düzələr. Ya da kommunal təsərrüfat birliyinin işçiləri balaca bir təmizlik işi aparırlar, ya da ərazidə sahibkarlıq subyektləri, ticarət obyektləri varsa, onlar müdaxilə edirlər ki, ərazini təmizləsinlər. Bu, sadəcə, biabırılıqdır. 99-cu ildən bəri mətbuatda yam, hər il eyni sözü eşidirik. Qışa hazırlıq. Hər dəfə qışda qara da təslim olurlar, yağışa da, uduzurlar. Düzdür, təbiətlə heç kim mübarizə apara bilməz. Amma pafosla danışmağa da ehtiyac yoxdur. Biz qışa tam hazırıq. Qışa tam hazır olmaq ifadəsinin arxasında o durur ki, bütün küçə və pros-

Yeri gəlmişkən, paytaxtda qışa hazırlığın vəziyyəti ilə bağlı Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətində keçirilən müşavirədə verilən tapşırıqlara uyğun olaraq şəhərin rayonlarında kommunal, təsərrüfat xidmətləri, idarə və təşkilatlarının, təhsil müəssisələrinin, özəl sektorun nümayəndələrinin iştirakı ilə müşavirələr keçirilir.

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin mətbuat xidmətindən "Yeni Müsavat"a verilən xəbərdə görə, müşavirələrin əsas məqsədi rayon xidmətlərinin soyuq qışa, xüsusilə güclü qar yağmasına hazırlığın vəziyyətinin araşdırılması, bu zaman görülməsi zəruri olan işlər müzakirə edilib. İlk müşavirələr paytaxtı Xətai, Nizami və Binəqadi rayonlarında keçirilib. Müşavirələrdə Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin şöbə müdirləri, şəhərin kommunal və digər xidmətlərinin rəhbərləri də iştirak ediblər. Qeyd edilib ki, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti tərəfindən hər bir rayona cavabdeh şəxs təyin edilib, həmin şəxslər yerli icra hakimiyyətlərinin nümayəndələri ilə birgə rayonlarda qış mövsümü-

lar verilib. Rayondakı küçə və məhəllələrin qardan təmizlənməsinə cavabdeh şəxslərin siyahıları hazırlanıb, bu işlərə kommunal qurumların texnikası ilə yanaşı idarə, təşkilat, bələdiyyə və özəl qurumların da mövcud texnikalarının cəlb edilməsi qərara alınıb.

Həmçinin rayonlardakı idarə, təşkilat və özəl qurumlar, bələdiyyələr, o cümlədən ictimai işə müəssisələrinin rəhbərlərinə, ictimaiyyət nümayəndələrinə qarlı günlərdə Avropa ölkələrində də qəbul edilən qaydalara uyğun özlərinə aid ərazilərin təmizlənməsində yaxından iştirak etməyə çağırış edilib. Qar yağanda əsas problemlər nədir?

Nəqliyyat məsələləri üzrə ekspert Elməddin Muradlı mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, qış aylarında güclü qar, yağış yol hərəkəti təhlükəsizliyinə çox böyük təsir edir: "Dumanlı hava şəraiti, digər səbəblər yollarda qəzalara səbəb olur, sıxlıq, tıxac yaradır. Deyək ki, qar yağır, qarın təmizlənməsi yalnız bəzi küçə və prospektlərdə sürətli şəkildə

pektlər eyni vaxtda texnika, canlı qüvvə ilə təmizlənsin. Amma bilirik ki, bəzi küçə və prospektlər var ki, ölkə rəhbərliyi, vəzifəli şəxslər o küçələrdən keçir və onlar təmizlənir, digər küçələr isə qarın içində qalır".

Ekspert əlavə edib ki, ölkədə yağış suları düzgün idarə olunmur: "Yağış suları bu gün təəssüflər olsun ki, kanalizasiya sistemində birləşdirilir, bu da qanunsuzdur. İkincisi də, kanalizasiya xətlərinin yüklənməsinə gətirib çıxarır. Nəticədə su daşır, küçələri su basır, çirkəb suları küçələrə axıdılır. Birincisi təhlükəsizliklə bağlı olan problem, ikincisi də müxtəlif xəstəliklərin yaranmasına səbəb olur.

Deyək ki, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin texnikaları, yaxud da Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin texnikaları yoldan qarı təmizləyir, qar tökülür səkilərin üzərinə, kommunal təsərrüfat birliyinin işçiləri də süpürüb onu tökür yola. Yeni ora-bura atırlar ki, nə vaxtsa gün vurub ərəcə. Amma necə olur ki, digər küçələri, yolları dərhal təmizləyirlər.

Düzdür, əvvəlki illərə baxanda son dövrlər azca inkişaf var. Məsələn, biz respublika əhəmiyyətli yollara baxırıq, görürük ki, vaxtında müdaxilə edirlər. Bakı-Şamaxı yolunda gecənin bir əlminə qar yağmağa başlayır, dərhal da yolu buz bağlayır. Az da olsa texnika çıxarırlar. İndi deyirlər hazırıq. Mən Şamaxı istiqamətində muntəzəm gedib-gələn sürücülərlə söhbət etmişəm, qar yağanda səhərə yaxın ora texnika göndəriblər. Gecə yarısından başlayan qarlı havada adamlar yolda qalıblar. Bizim problemləli nöqtələrimizdən biri Ağsu aşırımıdır. Ora müəyyən mənada operativ texnika çıxara bilirlər. Xınlıq yolu böyük bir qəsəbədir, tarixi bir yerdir, qar yağması nəticəsində əlaqə itir. Amma görürsən ki, qışa müddətdə yolu qardan təmizləyirlər, yol işlək vəziyyətdə olur. Ən vacib məsələ Müdafiə Nazirliyi tərəfindən işğaldan azad olunan ərazilərdə operativ iş qurulmasıdır. Bunlar yaxşı işlərdir. Amma yalnız şəhər mərkəzində başdansa yox, yamaşmalar var".

"Azərtilik təchizat"
ASC-nin mətbuat katibi Elvin Basqallı "Yeni Müsavat"a deyib ki, yalnız Bakı üzrə yox, bütün Azərbaycanda mərkəzləşdirilmiş istilik xidməti və istisu təchizatı xidməti göstərilir: "Ona görə də ümumi deyim ki, 180 mindən artıq mənzil mərkəzləşdirilmiş qaydada isidilir. Bu müqavilə ilk növbədə əhalinin istehlakçı hüquqlarının öz maraqlarına uyğundur. Çünki burada onların hüquq və öhdəlikləri tam şəkildə izah olunur.

Bağçaların 6, məktəblərin isə 8 faizi "Azərtilik təchizat" ASC tərəfindən istilik xidməti ilə təmin olunur. Digərləri isə

İşsiz şəxslərə yardım versək, onlar işləməyəcək - nazir müavini

Hazırda ölkədə 65 min şəxs ünvanlı sosial yardım alır. Hesabla bu şəxslərin ailələrinə 490 manat düşür.

Bunu Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi nazirinin müavini Anar Kərimov Əmək və sosial siyasət komitəsinin iclasında deyib. "Biz əgər işsiz şəxslərə ünvanlı sosial yardım versək, həmin şəxslər işləməyəcək, aktiv sahələrlə maraqlanmayacaqlar. Ona görə biz gələcəkdə məşğulluqla bağlı yeni işlər barədə düşünməliyik. Biz həmin şəxslərin işlərə cəlb olunmasında maraqlıyıq", - deyərək bildirib.

Bu rayonların bələdiyyə sədrləri cərimələndi

Sanitar-gigiyena qaydalarının pozulmasına görə 3 rayonda bələdiyyə sədrləri və sahibkarlar barəsində qanunvericiliyə uyğun tədbir görülüb.

Bu barədə Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin Şəki regional qrupundan məlumat verilib.

Bildirilib ki, Şamaxı, Göyçay və Qəbələ rayonlarında ətraf mühitin mühafizəsi tələblərinə əməl edilməsi, eləcə də sanitariya-gigiyena qaydalarının pozulması hallarının qarşısının alınması məqsədilə nəzarət tədbirləri keçirilib.

Rayon polis şöbələrinin və Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin əməkdaşlarının birgə iştirakı ilə keçirilən tədbirlər zamanı Şamaxı rayonunun Çarhan, Qəbələnin Kürd kəndlərində, o cümlədən Göyçay şəhəri ərazisində məişət tullantılarının qalaqlanması faktı aşkar edilib.

Aşkar edilmiş faktlarla bağlı qeyd olunan kəndlərin bələdiyyə sədrləri, Göyçayda isə sahibkarlar barəsində İnzibati Xətalara Məcəlləsinin 271-ci (sənaye və məişət tullantılarının qalaqlanması və yandırılması zamanı ətraf mühitin mühafizəsi tələblərinə əməl edilməməsi) maddəsi ilə protokollar tərtib olunub.

həmin məktəblərin öz qazanxanaları vasitəsilə isidilir.

Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyi "Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Anar Cəbrayılı isə deyib ki, payız-qış mövsümündə yağış-kanalizasiya şəbəkələrində yarana biləcək fəsadların qarşısını almaq məqsədilə kompleks tədbirlər icra olunur: "Qışa hazırlıq çərçivəsində "Azər-

su" ASC avqust ayından tədbirlər planını təsdiq edib. Tədbirlər Planına uyğun olaraq, payız və qış aylarında yağışların intensivləşəcəyi nəzərə alınaraq tullantı su infrastrukturunun istismar vəziyyəti yoxlanılır, şəbəkə və kollektorların, yağış barmaqlıqlarının və baxış quyularının da monitorinq aparılır, istismar vəziyyəti öyrənilir".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

Son illərə qədər dünyanın ən böyük fındıq istehsalçıları arasında ilk üçlüyündə olan Azərbaycan hazırda dördüncü yerlə kifayətlənir. Buna baxmayaraq, fındıq istehsalı ixracın həcminə görə dənli bitkilər arasında birinci yerdədir. Bunu bunu Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin aparat rəhbəri Azad Cəfərli "Fındıq potensialının artırılması: Məhsuldarlıq, keyfiyyət və ixrac həcmi artırılmasına innovativ yanaşmalar" mövzusunda beynəlxalq konfransda çıxışında deyib. Onun sözlərinə görə, ötən il fındıq ixracı nəticəsində ölkəyə 110 milyon ABŞ dollarından yuxarı xarici valyuta daxil olub.

"Bu il Azərbaycanın fındıq bağları su qıtlığı və iqlim dəyişikliyi problemləri ilə üzləşib". Bunu isə ölkədə fındıq istehsalı ilə məşğul olan şirkətin rəhbəri **Cavid Kazımov** beynəlxalq konfransda panel müzakirəsi zamanı deyib. O qeyd edib ki, 2023-cü il fındıqçılıqla məşğul olan fermerlər üçün çətin il olub: "İlkin araşdırmalara görə, müəyyən regionlarda məhsuldarlıq 30 %-dək aşağı olub. Bəzən elə olur ki, bir bağın yuxarı və aşağı hissəsində məhsuldarlıq fərqli olur. Elə bağımız var ki, suvarması olmasa belə məhsuldarlıq yüksəkdir. Lakin elə bağlarımız var ki, suvarma normal olsa da, zərərvericilər və iqlim dəyişikliyi məhsuldarlığa mənfi təsir edib".

Türkiyənin ətraf mühit, şəhərsalma və iqlim dəyişmələri naziri Mehmet Öz-haseki Türk Dünyası II Meteorologiya Forumunda çıxışı zamanı isə deyib ki, iqlim dəyişikliyi qida böhranına səbəb ola bilər. Nazirin sözlərinə görə, dünyada istilik 1,1 dərəcə artıb. Əgər bu, 2 dərəcə yüksəlsə, qida böhranı yaşansa, 3 dərəcə yüksəlsə, dünya yaşanmaz hala gələr: "İqlim dəyişikliyinə ən böyük səbəbi sənayeləşmə, şəhərlərin böyüməsidir. Dünyanın ən çox çirkəndirən ölkələr sırasındadır Hindistan, ABŞ kimi ölkələr var".

Məlumdur ki, Azərbaycan qlobal iqlim dəyişikliyinə ən çox məruz qalacaq ölkələr sırasındadır. Bir sıra pessimist proqnozlarda ölkəmizin ərazisinin xeyli hissəsinin səhrələşməyə məruz qalacağı qeyd edilir. Rəsmi məlumatlara əsasən, son 30 ildə ölkənin su ehtiyatlarında 15 faiz azalma qeydə alınıb və proses davam edəcək. Belə bir şəraitdə ölkədə kənd təsərrüfatı istehsalına, xüsusilə bitkililik sahəsində istehsal siyasətinə elmi yanaşmanın olması son dərəcə vacibdir. Qlobal iqlim dəyişikliyinə bütün dünyada kənd təsərrüfatı

İqlim dəyişikliyi Azərbaycanın ixrac məhsullarını "vurdu" - daha pis ssenari...

Ərzaq təhlükəsizliyi valyuta qazanmaq prinsipindən önə keçəcəkmi?

məhsullarının istehsalında inkişafı ləngitdiyi bir dövrdə həm əkinəyararlı torpaqlar, həm də su ehtiyatları məhdud olan Azərbaycanda kənd təsərrüfatının sırf daxili ərzaq təhlükəsizliyinin təminatına istiqamətlənməsi zərurətdir. Son iki ilin təcrübəsi göstərir ki, ərzaq təminatı ölkələr üçün ilk prioritetlər sırasındadır və bütün dövlətlər ilk növbədə öz vətəndaşlarının ərzaq təhlükəsizliyini təmin etməyi hədəfləyirlər. Bu amili də nəzərə alsaq, Azərbaycanda aqrar sektora qeyri-neft iqtisadiyyatının prioritet inkişaf sahəsi kimi deyil, dövlətin ərzaq təhlükəsizliyinin təminatçısı kimi baxılmasının lazım gəldiyini deyə bilərik. Bu yanaşmadan çıxış edilərək, aqrar istehsalın mühüm ərzaq məhsulları ilə təchizat ehtiyaclarına əsasən planlaşdırılmasına ehtiyac var.

Ötən ilin iyulunda Prezident İlham Əliyevin imzaladığı fərmanla Azərbaycanda pivot suvarmanın tətbiqi ilə əldə olunan keyfiyyətli buğda istehsalına görə əlavə dəstək mexanizmi tətbiq olunub. Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin məlumatına görə, bu il ölkədə pivot suvarma sistemləri ilə 100 min ton ərzaqlıq buğda yetişdirilib. Bu qədər məhsul adıçəkilən sistemin mövcud olduğu 22 min hektar əra-

zidə ərşəyə gətirilib. Gələn il bu cür daha 14 min hektar ərazidə ərzaqlıq buğda yetişdirilməsi nəzərdə tutulub. Artıq pivot suvarma sistemləri mövcud olduğu ərazilərin 150 min hektara çatdırılması planlaşdırılıb. Hesab olunur ki, 150 min hektardan yüksək məhsuldarlıq hesabına əldə olunacaq 700-800 min ton ərzaqlıq buğda ölkənin bu strateji məhsulla təminatında təhlükəsizliyi təmin etməyə imkan verəcək.

Bu gün ölkənin ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunması prinsipinin aqrar istehsalda prioritet olduğunu söyləmək qeyri-mümkündür. 2015-ci ildə neftin kəskin ucuzlaşması nəticəsində gəlirlərin azalması ixracıyönümlü məhsulların istehsalını əsas prioritetə çevirib. Məhz həmin vaxtdan Azərbaycanda külli miqdarda su tələb edən pambıq, şəkər çuğundur, pomidor və sair bitkilərin becərilməsinə diqqət artırılıb. Lakin 8 ildir heyvandarlığın məhvi ilə müşayiət olunan bu proses ciddi uğur əldə olunmadan davam edir. Son illərin təcrübəsi göstərir ki, iqlim şərtlərinin dəyişdiyi, ərzaq təhlükəsizliyinin önə çıxdığı bir dövrdə yüz minlərlə hektar münbit torpağı sırf ixrac hesablanan bitkilərin əkinə altına vermək doğru ya-

naşma deyil.

Cari ildə müşahidə olunan ələvrişsiz iqlim şərtləri əksər bitkililik məhsulları üzrə istehsalın azalmasına, keyfiyyətin kəskin düşməsinə səbəb olub. Belə ki, Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, cari ilin yanvar-sentyabr aylarında ölkə üzrə 93 722 ha əkin sahəsinin 16 min 009 ha sahəsindən pambıq yığılıb. məhsul yığılmış sahə ötən illə müqayisədə 18 min 493,8 ha və ya 2,1 dəfə azdır. Keçən ilin müvafiq dövründə isə 34 min 503 ha sahədən pambıq yığılmışdı.

Hesabat dövründə əkin sahələrindən yığılmış pambığın kütləsi 14 min 295,5 ton təşkil edib ki, bu da illik müqayisədə 24 min 469,1 ton və ya 2,7 dəfə azdır. 2022-ci ilin yanvar-sentyabr aylarında ümumilikdə 38 min 764,6 ton pambıq yığılmışdı. Hər hektar sahədən yığılmış pambığın kütləsi isə 8,9 sentner təşkil edib ki, bu da son bir ildə 2,6 sentner, yaxud 22,6 faiz azdır. 2022-ci ilin 9 ayında məhsuldarlıq hər hektar üçün 11,5 sentner təşkil etmişdi.

Pambıqçılıqla məşğul olan fermerlərin "Yeni Müsavat"a dediklərinə görə, bu il naməlum xəstəlik, daha sonra sentyabrda intensiv yağışlar pambıqçılıq-

da məhsuldarlığı 10 sentner azaldı. Əldə olunan məhsulun keyfiyyəti də çox aşağıdır.

Yağıntılardan, bəzi ərazilərdə isə quraqlığın aqrar istehsalçılara vurduğu zərərin qarşılınması üçün tətbiq olunan aqrar sığorta mexanizmi heç də bütün sahələri və istehsalçıları əhatə etmir. Aqrar Sığorta Fondunun (ASF) açıqladığı məlumata görə, 2022-ci ildə ASF tərəfindən 2,4 milyon manat sığorta ödənişi əyata keçirilib. 2023-cü ildə isə baş verən sığorta hadisələrinin sayı kəskin artdığına görə sığorta ödənişlərinin məbləği artıb. Bu ilin yanvar-sentyabr aylarında ölkənin 24 bölgəsində əkin sahələri üzrə sığorta ödənişləri edilib. Hesabat dövründə bitkililik sahəsi - taxıl və pambıq sahələri, meyvə bağları və sair əkinlər üzrə yüzlərlə sığorta hadisəsi qeydə alınıb. Qeydə alınmış hadisələr üzrə fermer və təsərrüfatlara ümumilikdə 783 min 787 manat sığorta ödənişləri edilib.

Ən çox ödənişlər pambıq, arpa və buğda sahələri üzrə həyata keçirilib. Fındıq bağları və qarğıdalı sahələri üzrə də hadisələr qeydə alınıb və dəyən zərər üzrə ödəniş həyata keçirilib. Hesabat dövründə ən çox sığorta ödənişi edilən bölgələr Ağdam, Şəki, Ağcabədi,

Yevlax, İsmayilli, Şamaxı, Zaqatala, Goranboy, Bərdə və başqaları olub.

Xatırladaq ki, Aqrar Sığorta Fondu hazırda 41 bitki üzrə ümumilikdə 48 bitkililik məhsullarının 28 risk üzrə sığortasını həyata keçirir. Bitkililikdə sığorta haqları bitkinin növü, əkin sahəsinin yerləşdiyi region, məhsuldarlıq, məhsulun qiyməti və seçilmiş sığorta zərfindən asılı olaraq dəyişir.

ASF rəhbərliyinin dediyinə görə, qarşıdakı dövrdə aqrar sığortaya yeni risklərin, o cümlədən quraqlıq risklərinin əlavə edilməsi ilə bağlı ilkin müzakirələr və hesablamalar aparılır.

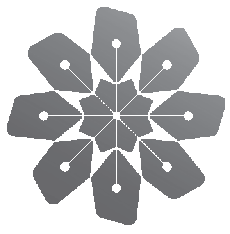
2023-cü ilin ilk 9 ayında Aqrar Sığorta Fondu tərəfindən sığortalanmış heyvandarlıq təsərrüfatları üzrə 131 hadisə qeydə alınıb, tələf olan və ya məcburi kəsime verilən 138 baş heyvan üzrə ümumilikdə 624 min 495 manat məbləğində sığorta ödənişi həyata keçirilib.

Bu il fond tərəfindən ölkə üzrə 420 min hektardan çox əkin sahəsi sığortalanıb ki, bu da bütün əkin sahələrinin cəmi 25 faizini təşkil edir. Dövlət sığorta haqqının 50 faizini ödəsə belə, fermerlərin çoxunun qalan 50 faizi ödəmək imkanı olmadığına görə aqrar sığortanın əhatə dairəsi gözənilməyindən daha aşağı sürətlə artır.

Onu da qeyd edək ki, işğaldan azad olunan ərazilərdə suvarma suyu təminatı baxımından daha zəngindir. Buna görə də həmin ərazilərin əkin dövryyəsinə cəlb edilməsi kənd təsərrüfatı istehsalının artırılması baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Kənd təsərrüfatı naziri Məcnun Məmmədovun verdiyi məlumata görə, 2020-2021-ci təsərrüfat ilində 10 min ha, 2021-2022-ci təsərrüfat ilində 50 min ha, 2022-2023-cü təsərrüfat ilində isə 72 min ha torpaq sahəsi əkin dövryyəsinə cəlb edilib. Bu isə potensial ərazilərin cəmi 60 faizini təşkil edir.

Maraqlıdır ki, bu qədər əkin sahəsinin dövryyəyə cəlb olunması ölkə üzrə kənd təsərrüfatı istehsalında demək olar ki, hiss olunmur...

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"**

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

**Dini və milli tolerantlıq, millətlərarası
münasibətlərin inkişaf etdirilməsi**

Hər il noyabrın 16-sı Beynəlxalq Tolerantlıq Günü kimi qeyd olunur. Beynəlxalq Tolerantlıq Günü 1995-ci ildə YUNESKO-nun 50 illiyi münasibətilə təsis edilib. Məqsəd qurumun nizamnaməsində qeyd olunduğu kimi, dünyada hamının bir-birinə dözümlülük nümayiş etdirərək mehriban qonşular kimi yaşamasına çağırışdır.

Amma son illərdə dünyada ekstremizm və zorakılığın güclənməsi müşahidə olunur ki, bu da təəssüf hissi doğurur. Hazırda dünyanın müxtəlif yerlərində münafişə ocaqları alovlanması onu göstərir ki, qəbul olunmuş sənədlərə bir çox ölkələr məhəl qoymur, başqasının torpağını zəbt etmə hərisliyinin qarşısını heç bir qətnamələr, sənədlər ala bilmir...

Elə misal üçün 2022-ci ilin fevralından başlayan Rusiya-Ukrayna müharibəsini göstərmək olar ki, qızğın, amansız döyüşlər hələ də davam edir. Müharibə nəticəsində minlərlə günahsız insan vəfat edib, itkin və əsir düşüb.

İkinci böyük müharibə isə hazırda İsrailə Fələstin arasında baş verir ki, bunu da dünya ürəkəğrısı ilə izləyir. Qeyd etmək yerinə düşər ki, oktyabrın 7-dən bu günə qədər Qəzza zolağında həlak olanların sayı 11240 nəfərə çatıb. Fələstin Səhiyyə Nazirliyinin yaydığı məlumata görə, ölənlərin 4609-nun uşaq, 3100-nün qadın olduğu bildirilir. Onu da qeyd edək ki, İsrail-Fələstin münafişəsinin

tarixi ötən əsrin ortalarına gedir. 1947-ci ildə BMT-də Fələstinin ayrı-ayrı yəhudi və ərəb dövlətlərinə bölünməsinə, Yerusəlimin (Qüds) BMT nəzarəti altında xüsusi statusa malik ayrıca bir şəhərə çevrilməsinə səs verildi. Bunu İsrail qəbul etsə də, bəzi ərəb ölkələri ona qarşı çıxdı. Nəticədə tərəflər arasında münafişə yarandı. Sonradan bəzi ərəb ölkələri də, BMT kimi, İsraili müstəqil dövlət kimi tanıyıblar. Fələstin isə hazırda BMT-də müşahidəçi statusuna malikdir. Maraqlıdır ki, hazırda dünya iki istiqamətə bölünüb - bir qisim İsrailə, digər qisim isə Fələstinə dəstək verir. Halbuki ölkələr münafişənin yatırılması üçün addımlar atmalı olduğu halda biz əks mövqeyi müşahidə edirik. Yeri gəlmişkən, Azərbaycan İsrail-Fələstin münafişəsinin iki dövlət yanaşması əsasında sülh yolu ilə həllini dəstəkləyir. Ümumiyyətlə, Azərbaycan öz torpaqlarına 30 ildən sonra sahib çıxmağın ən ideal modelini ortaya qoydu. Bunu həm 44 günlük Vətən savaşında, həm də 2023-cü ilin 23 saatlıq antiter-

Din və tolerantlıq

Dünyanın mənzərəsi - müharibələr, dağıdılan dini abidələr...

Öz torpaqlarına sahib çıxmağın ən ideal modelini ortaya qoyan Azərbaycan dünyaya nümunədir

ror tədbiri zamanı bütün dünyaya nümayiş etdirdi. Bir mülki vətəndaşa zərər dəymədən öz ərazi bütövlüyünü, suverenliyini əldə etməklə Azərbaycan dünyaya necə ədalətli, humanist, tolerant, qərəzsiz olduğunu açıq şəkildə göstərdi. Heç şübhəsiz, Azərbaycan indi dünyanın nadir ölkələrindəndir ki, burada bütün millətlər, xalqlar, dinlərin nümayəndələri bir ailə kimi yaşayır. Ölkəmizdə dini və milli dözümlülük, tolerantlıq yüksək səviyyədədir. Prezident İlham Əliyevin dindarlar-

la keçirdiyi görüşlər, Ramazan bayramlarında ənənəvi olaraq din xadimləri ilə iftar səfərlərində birgə iştirakı və bu mərasimlərə Azərbaycanın mövcud digər dini icmalarının nümayəndələrinin də qatılması ölkədə tolerant düşüncənin artıq tam bərqərar olduğunu göstərir. Prezident İlham Əliyev dindarlarla görüşlərində İslam dininə elmi yanaşmanı, İslam elminin və fəlsəfəsinin öyrənilməsinə mühüm şərt kimi səciyyələndirib. Dövlətin gücünü əhəlinin çoxmillətli olmasında, müxtəlif

dinlərin, mədəniyyətlərin və sivilizasiyaların birgə yaşayışında gördən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bütün dünyaya göstərir ki, tolerantlıq Azərbaycan xalqının ruhundadır.

Azərbaycanda Katolik Kilsəsinin apostol prefekti, yepiskop Vladimir Fekete həzrətləri xristianların durumu və dövlət tərəfindən din sahəsində aparılan siyasət haqda danışarkən bunu bir daha vurğulayıb: “Azərbaycan, şübhəsiz ki, müxtəlif xalqların, müxtəlif dinlərin nü-

mayəndələrinin dinc yanaşı yaşamasının nümunəsidir. Bu, iki əsas amillə bağlıdır: azərbaycanlı təfəkkürü üçün ənənəvi olan digər dinlərə tolerant münasibət və xalqın bu gözəl ənənəsinə söykənən dövlətin multikulturalizm siyasəti. Məhz bu ənənə Azərbaycanda inkişaf etdirilir və möhkəmləndirilir. Azərbaycanda xristianların durumuna gəlincə, ilk növbədə qeyd etmək lazımdır ki, buradakı xristianlar ölkənin tamhüquqlu vətəndaşlarıdır. Onlar Azərbaycan Konstitusiyasında nəzərdə tutulmuş bütün hüquq və azadlıqlardan istifadə edir və ölkə vətəndaşları kimi öz vəzifələrini daşıyırlar. Ölkədə xalqın birliyi təmin olunur, ona görə də buradakı xristianlar, müsəlmanlar, yəhudilər, digər dini icmaların nümayəndələri kimi sevinc və kədərini birgə bölüşür, bir-birinə kömək edir, ölkənin inkişafında, təhlükəsizliyinin təmin olunmasında iştirak edirlər...”

Bir sözlə, Beynəlxalq Tolerantlıq Günündə dini inanclarda təcəssüm olunan müxtəliflikdə təhlükə axtarmaq lazım deyil, bu hər bir cəmiyyət üçün bir bəxşışıdır.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Afaq MİRAYIQ

Suriyada döyüşən 13 azərbaycanlının məhkəməsi başlayır

Ekspert: “Ayıq-sayıqlığı əldən vermək olmaz, çünki...”

Xaricdə qanunsuz silahlı birləşmələrə qoşulmaqda ittiham olunan Azərbaycan vətəndaşları ilə bağlı cinayət işi üzrə ibtidai istintaq yekunlaşıb. İş baxılması üçün Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə göndərilib. Cinayət işi hakim Əhməd Quliyevin icraatına verilib. Məhkəmənin hazırlıq iclasının vaxtı hələlik məlum deyil. Qeyd edək ki, Suriyada “Taifatul Mansura” adlı qanunsuz silahlı dəstənin tərkibində döyüşlərdə iştirak etdiyinə görə 13 nəfər Azərbaycan vətəndaşı həbs olunub. Bunlar Şəmil Töhüd oğlu Abdullayev, Murad Əlibala oğlu Ağamətov, Murad Firudin oğlu Quliyev, Fərhad İsa oğlu Rüstəmov, Sultan İdris oğlu Sultanov, Nəcməddin Nəzir oğlu Hüseynov, Hikmət Sahib oğlu Mahmudov, Mais Telman oğlu Əliyev, İsmayıl Aydın oğlu İsmayılov, Şəhriyar Rahim oğlu Babayev, Hacı Arif oğlu Muradov, Ələvşər Əlisafa oğlu Baxışov və İntiqam Şirin oğlu Əsədovdur.

Qeyd olunub ki, onlar bu ilin iyunun 22-də Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin (DTX) keçirdiyi əməliyyat zamanı

beynəlxalq axtarışa dair prosedur çərçivəsində saxlanılaraq Azərbaycana gətiriliblər. Saxlanılan şəxslərə Cinayət Məcəlləsinin 283.1.3-cü (Azərbaycan Respublikasının hüddudlarından kənarda silahlı münafişələrdə iştirak etmək məqsədilə sabit qruplar yaratma, həmin qruplarda, təlimlərdə və ya silahlı münafişələrdə

iştirak etmə) maddəsi ilə ittiham elan olunub.

Bir neçə gün əvvəl Gürcüstanın Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətinin (DTX) antiterror mərkəzi tərəfindən İŞİD terror qruplaşması ilə əlaqəli olmaqda şübhəli bilinən 2 nəfər saxlanılıb. Tutulanlardan biri Azərbaycan vətəndaşı, digəri isə Rusiya vətəndaşıdır. Onlar

Gürcüstan ərazisi ilə qanunsuz olaraq miqrantın başqa ölkəyə köçürülməsi və onun Gürcüstanda qalması üçün müvafiq şəraitin hazırlanması faktı əsasında saxlanılıblar.

Gürcüstan DTX-nın antiterror mərkəzi hər iki şəxsi saxlamaq üçün Tiflisdə eyni vaxtda iki nöqtəyə basqın edib. Qurumun məlumatına görə,

basqın zamanı elektrik şoku cihazları, hərbi vasitələr, saxta sənədlər, əldəqayıma partlayıcı vasitələr və İŞİD simvolları olduğu aşkarlanaraq müsadirə edilib. Faktla əlaqədar Gürcüstan Cinayət Məcəlləsinin 236 və 344-cü maddələri ilə istintaqa başlanılıb. Antiterror mərkəzinin saxlanılanlarla əlaqəsi olan digər şəxslərin müəyyənləşdirilməsi istiqamətində fəaliyyətləri davam etdirdiyi qeyd olunub.

Təhlükəsizlik məsələləri üzrə ekspert, deputat Arzu Nağıyev “Yeni Müsavat”a deyib ki, vaxtilə Azərbaycandan da beynəlxalq terror qruplaşmalarının sıralarına qoşulmaq üçün yüzlərlə insan Suriya və İraqa gedib. İstisna deyil ki, onları həvəsləndirən və beynəlxalq terror təşkilatları ilə əlaqələndirən hansısa qruplar olub: “Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti bundan əvvəl də uğurlu əməliyyatlar həyata keçirib və xaricdə terror qruplaşmalarında təlim keçmiş Azərbaycan vətəndaşları həbs olu-

naraq ölkəyə gətiriliblər. Təbii ki, belə şəxslər ölkəmiz üçün də təhlükədir. Hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən bu kimi hallara qarşı mübarizə aparılır və indiyə kimi bir sıra şəxslər ifşa edilib. Azərbaycandan İŞİD-ə qoşulan, orada ölənlər və ya sağ qalanlar var. Eyni zamanda həbs olunanlar və olunmayanlar da var. Terror elə təzahürdür ki, bundan heç kim siqortalanmayıb. Ona görə də hesab edirəm ki, Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti bu sahəyə çox ciddi nəzarət edir. Buradakı əməliyyat şəraitini nəzərə alırlar. Amma ayıq-sayıqlıq həmişə olmalıdır. Ayıq-sayıqlığı əldən vermək olmaz. İŞİD üzvü olan və qaçıb gizlənenlər, yayınanlar hələ ki sakit durub. Onları kənardan idarə edənlər bilsinlər ki, kifayət qədər materiallar var və əməliyyat şəraitinə nəzarət olunur, hər hansı bir atılacaq addımın qarşısı yüksək peşəkarlıqla alınacaq”.

Deputat bildirib ki, Azərbaycan tərəddüd etmədən antiterror koalisiyasına qoşulub. Ölkəmiz terrorçuluqla mübarizədə öz töhfələrini verir.

Elşən MƏMMƏDƏLİYEV, “Yeni Müsavat”

MUSAVAT

Son səhifə

N 206 (8342) 17 noyabr 2023

Alimlər 14 saatlıq aclığın sağlamlıq üçün faydalı olduğunu sübut etdilər

London Kral Kollecinin (KCL) alimləri 14 saatlıq orucun sağlamlıq üçün faydalı olduğunu müəyyən ediblər. Belqradada keçirilən Avropa Qida Konfransında təqdim edilən araşdırmaya görə, qida qəbulunun məhdudlaşdırılması əhvali-rühiyyəni yaxşılaşdırır, enerjini artırır və arıqlamağa kömək edə bilər.

Fasiləli aclığın tərəfdarları adətən qida qəbulunu altısaatlıq intervalla məhdudlaşdırmağı məsləhət görürlər. Bu o deməkdir ki, əgər ilk qida qəbulu səhər doqquzda olubsa, sonuncu yemək qəbulu günorta üçdə olmalıdır. Bununla belə, yeni məlumatlar göstərir ki, sağlamlığa müsbət təsir on saatlıq fasilə zamanı da baş verir və 18 saat deyil, yalnız 14 saat ac qalmaq olar.

Tədqiqatda 38 min insan iştirak edib. Onlardan ilk həftə həmişəki kimi qidalanmaq, sonra isə iki həftə ərzində onsaatlıq yemək intervalına riayət etmələri tələb olunub. Vaxt məhdudiyyəti ilə qidalanan, lakin bunu hər gün etməyənlərin, rejimə müntəzəm riayət edənlərlə müqayisədə sağlamlıq baxımından daha az fayda qazandıqları müəyyən edilib. Ən çox fayda əldə edənlər təcrübədən əvvəl daha uzun qidalanma intervalı tətbiq edənlər olublar.

Xatırladaq ki, 2023-cü ilin oktyabrında İllinoys Universitetinin (ABŞ) tədqiqatçıları müəyyən ediblər ki, fasiləli aclıq 2-ci tip diabetdən əziyyət çəkən insanlara arıqlamağa və qanda qlükoza səviyyəsinə nəzarət etməyə kömək edir.

Saqqızın faydaları və zərərləri

Rusiyalı gastroenteroloq Natalya Belova saqqızın sağlamlığımıza ziyan və xeyrindən danışır, sağlamlığa zərər vermədən saqqızı necə düzgün çeynəməyi izah edib. Həkim saqqız çeynəməyin özlüyündə orqanizm üçün zərərli olmadığını, lakin bir neçə nüansı nəzərə almaq lazım olduğunu bildirib. “Saqqız çeynənməsi nəzarət altında olmalıdır. Çünki davamlı və intensiv çeynəmə çənə-temporal oynaqaların həddən artıq dartılmasına, üz və başda ağrılara səbəb ola bilər. Bundan əlavə, şəkərli saqqızın həddindən artıq istehlakı kariyes və digər diş problemlərinə yol açır”, - gastroenteroloq vurğulayıb.

Belova kariyes inkişaf məyi məsləhət görüb. riskini minimuma endirmək “Saqqızı 20-30 dəqiqədən üçün şəkərsiz saqqız seç- çox olmayaraq çeynəmək,

daha sonra isə çənə oynaq- larının və əzələlərin rahatlaşması üçün təxminən bir saat fasilə vermək lazımdır. Ümumiyyətlə, əgər müntəzəm saqqız çeynəmirsinizsə, çənənizə əlavə gərginlik vermirsinizsə, saqqızın sizin üçün, demək olar ki, təhlükəsi yoxdur”, - deyərək həkim əlavə edib.

Gastroenteroloq saqqız çeynəməyin faydalarının olduğunu qeyd edib.

“Çeynəmə hərəkəti tüpürçək istehsalını stimullaşdırmağa kömək edir ki, bu da diş ətinizi və dişlərinizi bakteriya və turşu hücumlarından təbii şəkildə qorumağa kömək edir. Bundan əlavə, saqqız çeynəmək stress və narahatlıq səviyyələrini azaltmağa, həmçinin yaddaşı və konsentrasiyanı yaxşılaşdırmağa kömək edə bilər. Lakin saqqız seçiminə diqqətli olmalı və ağız sağlamlığını qorumaq üçün müntəzəm şəkildə diş həkiminə baş çəkilməlidir”, - ekspert xəbərdarlıq edib.

bar hiss etdim. Dırnaqlarımla dartım və qərribə bir şey çıxartdım. Bunun nə zibil olduğunu bilmirəm”, - deyərək o fotoya şərh yazıb.

İstifadəçilər paylaşımı birmənalı qarşılamayıblar. Bəziləri bu mənzərədən qorxduqlarını etiraf ediblər, zarafatla yazı müəllifini hansısa başqa məxluqa, məsələn, kirpiyə və ya toyuğa çevrildiyini deyənlər də tapılıb.

Ancaq bir qism istifadəçi bunun elmi izahını verməyə çalışıblar:

“Düşünürəm ki, bu dəri buynuzudur, məndə bir neçə belə şey olub”, “sızanaq və ya dəri altında qalınlaşmış tük ola bilər”, “Yanlış istiqamətdə inkişaf etmiş tük ola bilər”, - deyərək onlar öz fikirlərini bölüşüblər.

Gəncin başından qopardığı "buynuz" görənləri çəşbaş qoydu

“ClappemCheekss” ləqəbli “Reddit” istifadəçisi başından qopardığı cismin şəklini sosial şəbəkə hesabından yayımlayıb, bununla da istifadəçiləri çəşbaş qoyub.

Nəşrin müəllifinin sözlərinə görə, bu qərribə şeyi başında qaşınan yerdən çıxarıb.

“Başım qaşınırdı. Mən qaşınan yerdə kiçik bir qa-

Bunları bilirsinizmi?

- * Tez-tez quruyan və qabıq verən dodaqlara 1%-li bor turşusu məhlulu çəkir və ya bitki yağı sürtülür.
- * Yanmış yerə yumurta ağında isladılmış eski qoyurlar. Bu ağrını azaldır və yara daha tez sağalır. Yanmış yerə tünd çay, marqanez məhlulu da qoymaq faydalı olur.
- * Yorgunluğu götürmək üçün ayaqları duzlu suyla vanna etməkdə fayda var.
- * Çatlamış dərinə qəhvə xıltı ilə ovxaladıqda əllərin dərisi yumuşaq və elastik olur.
- * Yatarkən başınızın altına hündür yastıq qoymayın, yoxsa boynunuzun dərisi qırıqar.
- * Uzun dərisini çirkin göstərən ölmüş dəri toxumalarıdır. Vaxtaşırı bu toxumalardan azad olmaq lazımdır. Dəridə olan ölü toxumaları sərf liflərlə təmizləmək olmaz. Skrablar dərinin belə toxumalardan təmizləmək və yeni dərinin üzə çıxmasına şərait yaratmaq üçündür.
- * Ömrünü tamamlayan saçların 1-2%-nin töküldükdən sonra yerinə yeni tük gəlir.
- * Saç tökülməsinin qarşısını almaq üçün ilk növbədə onun əmələgəlmə səbəbini aradan qaldırmaq lazımdır.
- * Ayaq dırnaqlarında olan göbələklərdən xilas olmaq üçün alma sirkəsini ilıq suya töküüb ayaqları vanna etmək lazımdır. Bu proseduru göbələk əlamətləri aradan qalxana qədər bir-neçə dəfə etmək lazımdır.

Həkim 40 yaşdan sonra daha effektiv arıqlamağın yollarını açıqlayıb

“Yaşla, insanda abdominal (qarın nahiyyəsində) piylənmə, sarkopeniya və qaraciyər disfunksiyası inkişaf edə bilər ki, bu da maddələr mübadiləsinin sürətinə və arıqlamaq qabiliyyətinə mənfi təsir göstərir”.

Bunu rusiyalı professor, terapevt, integrativ və qocalma əleyhinə tibb üzrə ekspert Svetlana Kanevskaya deyir.

Həkim 40 yaşdan sonra çəki ilə daha effektiv mübarizə aparmağın yollarını açıqlayıb.

O qeyd edib ki, yaşlandıqca həm kişilərdə, həm də qadınlarda tədricən piy yığılır və əzələ kütləsi azalır. Bundan əlavə, istirahət zamanı bədən daha az yandırdığı kalori yandırır. Bununla belə, Kanevskaya əminliklə bildirib ki, maddələr mübadiləsi bir neçə yolla sürətləndirilə bilər.

“40 yaşdan yuxarı insanlarda maddələr mübadiləsi hər 10 ildən bir 5 faiz azalır”, - deyərək ekspert qeyd edib.

Əvvəla, həkim pedometer (addımçölçən) almağı və gündə ən azı 10 min addım atmaqdan başlamağı məsləhət görüb. Həmçinin 30-40 dəqiqəlik müntəzəm məşqlər də maddələr mübadiləsinə fayda verəcək, eyni zamanda məşq zamanı çoxlu tərləmək məsləhət görülür.

“Qidalanmanızı nəzarət etməyə başlayın. Qida rasionunuzdan şəkər, bütün trans yağlar və fastfudu çıxarın. Pəhrizinizdə kifayət qədər zülal və faydalı yağların olduğundan əmin olun. Çəkinizə uyğun miqdarda kifayət qədər maye qəbul edin. Rasionunuza daha çox lifli qidarlardan, prebiotiklər və probiotiklər əlavə edin”, - deyərək Kanevskaya bildirib.

Professor qeyd edib ki, yetkin yaşda orqanizmin nizamlı qaydada fəaliyyət göstərməsi üçün kifayət qədər yuxuya ehtiyacı var və bunun üçün 23:00-dan tez yatmaq lazımdır.

“Bu vacibdir, çünki melatonin hormonunun ifrazının pik həddi saat 21:00-dan 4:00-a qədər baş verir və bu zaman yatmaq lazımdır”, - deyərək professor izah edib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

“Yeni Musavat”ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, “Azərbaycan” nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Sifariş: 3003

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500